

AGRICOLA MAKELAARDIJ

VERKOOP
AANKOOP
TAXATIES
ADVISERING
HUUR/VERHUUR

Skilwyk 13
8701 KM Bolsward
tel. 0515-577585
www.agricola.nl

AGRICOLA
makelaardij

Koekoek! Een Houtduif

Koos Dijksterhuis 31 januari 2022,
Trouw

Op Facebook vertelde een goede kennis van me dat ze half januari een koekoek hoorde. De vogel kreeg antwoord van een duif, ze dacht een Turkse tortel, omdat ze die vaak ziet.

Elk jaar als de duiven beginnen te koeren krijg ik meldingen van koekoeken. Turkse tortels koeren koekoekachtig, houtduiven ook. Wie tortel- en houtduifgekoer kan verwarren, kan beider gekoer waarschijnlijk ook met gekoekoek verwarren.

Koekoeken overwinteren in tropisch Afrika. In april verschijnen ze te onzent, om een partner te roepen en eieren in nesten van hun waardvogels te dumpen. De ene koekoek heeft een voorkeur voor heggenmussen, de andere voor kleine karekieten, de volgende voor graspiepers. Een koekoek zoekt uitsluitend de nesten van die ene soort op.

Waardvogels mogen niet uitblinken in het herkennen van een koekoeksei. Anders gooien ze de indringer eruit. Nu

weten die heggenmussen, karekieten en piepers drommels goed dat een koekoek gevaar betekent. Wellicht hebben ze deksels goed door wat een koekoek in haar schild voert. Een groter ei vinden ze niet zo'n probleem, als het maar dezelfde kleur heeft, met hetzelfde patroon van stipjes of andere figuurtjes. De op één waardsoort gespecialiseerde koekoek kan als gevolg van natuurlijke selectie steeds beter lijkende eieren gaan leggen.

In januari is de kans op een koekoek nihil. In Nederland, zelfs in Europa is volgens mij in januari nog nooit een koekoek gefotografeerd of diens roep opgenomen. En waarom zou zo'n beest ook als enige in de wereld zijn naam roepen? Koekoeken roepen pas in de paartijd. Een in januari roepende koekoek zou met stip op 1 binnenkomen op alle vogelaarsfora.

Een bevriende achterbuurjongen speelde als 15-jarige eens in het open raam een opname van een koekoek af, waarop een buurvrouw haar tuinwerk onderbrak voor de uitroep: 'Een koekoek!'

Misschien moet mijn goede kennis haar buurjongens eens aan de tand voelen.

Inhoudsopgave

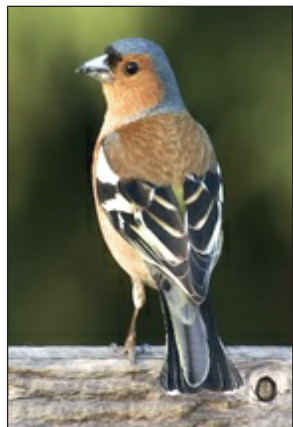
Organisatie	4	De Vink	15
Van de redactie	5	Uit de oude doos, In gesprek met Gosse Hofstra	18
Van het bestuur	7	Wintervoeding 2021	19
Beste veehouders en loonwerkers	8	Natuurpuzzel	22
Website Vogelwacht Bolsward	9	Broedzorg	24
Even voorstellen	10	Appie Nagel ruimt op	25
Eerste Kievitsei vogelwacht	11	Predatie	27
Van de nazorgcoördinator	12	Tellingen en waarnemingen Eelco Brandenburg	28
Terugblik op het jaar van de Wilde Eend 2020	13	Nazorgcijfers Bolsward 2010-2021	38
Wie niet sterk is moet slim zijn	14	De cijfers in de regio's	39

Dit leest u o.a. in deze jaargids:

Een nieuw bestuurslid stelt zich aan u voor als nazorgcoördinator administratief.

Alle wetenswaardigheden over de Vink.

Een verslag van de grote verzameling jaargidsen van A. Nagel.

Wievraagt komt verder. Nieuwsgierig zijn wij naar de ontwikkelingen in ons vakgebied, naar wat daar achter de horizon van de grafische wereld gebeurt. Nieuwsgierig zijn wij vooral ook naar u. Uw bedrijf, uw wensen en uw doelen. Samen gaan we op weg, zodat wij voelen en ervaren wat u drijft. Dat is de weg naar succes. Door onze blik op de toekomst, lopen we nooit achter de feiten aan. Wij durven te investeren, want wij zien overal kansen. Welkom bij van der Eems.

grafische groep van der eems

VANDEREEMS.NL EASTEREIN / HEERENVEEN

Colofon

Dit is de twaalfde editie van het jaarverslag nieuwe stijl.

*Redactie en vormgeving:
Rutger de Lange en Philip de Vries.*

Aan dit nummer werkten verder mee:

Eelco de Lange, Marco van Spanning, Gosse Hofstra, Wiebe Palstra, Eelco Brandenburg, Jan Kroese, Joop Ykema, Appie Nagel, Simme Witteveen, Tristan Osinga.

Jaar van uitgave: 2022

Tekst correctie: Joop Ykema

*Drukker:
Grafische groep van der Eems.*

*Uivoering en lettertype:
Glossy full color, Verdana 9.*

Oplage: 400 stuks

Bronvermelding

- Foto's omslag, G. Visser, W. Palstra en internet;
- Foto's pag. 13, internet;
- Tekst en foto's pag. 14, internet;
- Tekst en foto's pag. 15 t/m 17, internet;
- Foto's pag. 18 en 19, Ph. de Vries, W. Palstra en internet (pag. 19);
- Foto's pag. 22 en 23, internet;
- Foto's pag. 24 R. de Lange;
- Foto's pag. 25 en 26, Ph. de Vries;
- Foto's pag. 27, J. Kroese;
- Foto's pag. 29, internet;
- Foto's pag. 31, E. Brandenburg;
- Foto's pag. 33, E. Brandenburg en internet;
- Foto's pag. 34 t/m 37, E. Brandenburg;
- Foto's pag. 38, internet;
- Tekst en illustraties pag. 39 t/m 43, BFWW en Provincie Fryslân;
- Overige grafieken en tabellen, Redactie.

Organisatie

Vogelwacht Bolsward e.o., opgericht 28 februari 1947, aangesloten bij de BFWW. Aantal leden en donateurs 320.

Bestuur:

Voorzitter: E. Rosenau, Kleine Dijlakker 32, 8701 HX
Bolsward. [Tel: 06-13464297](tel:06-13464297) e-mail: rosenau1@gmail.com

Secretaris: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Notulist en agendabeheer: J. Kroese, e-mail: jandistillateur@gmail.com
Bolsward. [Tel: 06-29335374](tel:06-29335374)

Penningmeester: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Nazorg coördinator adm.: T. Osinga, Marnedijk 13, 8744 ET
Schettens. [Tel: 06-20636736](tel:06-20636736) e-mail: tristanosinga.to@gmail.com

Bestuurslid: Wilko Palstra, Omdraai 29, 8862 DC
Harlingen. [Tel: 06-10347218](tel:06-10347218) e-mail: wilkopalstra@gmail.com

Broedzorg coördinator: W.A. Palstra, Prinsenburg 1, 8702 AM
Bolsward. [Tel: 06-46085050](tel:06-46085050) e-mail: wpalstra@hotmail.com

Leden- en donateurs administratie: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Functionele leden:

Jeugdcoördinator: Vacature vacant.

Redactie Jaarverslag: Ph. de Vries, De Ljip 12, 8702 CG
Bolsward. [Tel: 0515-576129](tel:0515-576129) e-mail: vw.redactie@outlook.com
R. de Lange, de Bunders 27, 8701 GR
Bolsward. [Tel: 06-11195698](tel:06-11195698) e-mail: vw.bolsward@ziggo.nl

Webmaster: R. de Lange, de Bunders 27, 8701 GR
Bolsward. [Tel: 06-11195698](tel:06-11195698) e-mail: vw.bolsward@ziggo.nl

Advertentiewerving: J. Ykema, de Wilster 1, 8702 CH
Bolsward. [Tel: 0515-575951](tel:0515-575951) e-mail: jp.ykema@gmail.com

Koekactie: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Vliegende brigade:
W. Terra. [Tel: 0515-575428](tel:0515-575428) Mobiel: [Tel: 06-29230697](tel:06-29230697)

Wintervoeding:
R.O. Stoelinga. [Tel: 0515-573822](tel:0515-573822)

Financiële gegevens:

Bankrelatie: Rabobank Bolsward, rek.nr.: NL16RABO.03087.07.311

Website: www.vogelwachtbolsward.nl

Van de redactie

Beste lezers,

We zijn weer begonnen met het maken van onze jaargids. En hopen dat we dit maal fysiek kunnen vergaderen. De vorige jaargids is grotendeels tot stand gekomen via ZOOM vergaderen en dit werkt prima. Maar face tot face met gezamenlijk een bakkie leut en een biertje blijft toch veel leuker. Het blijft, tijdens de start in november, afwachten of we dit seizoen fysiek kunnen vergaderen. Links- of rechtsom, de jaargids gaat er komen.

De opstart van deze gids begint altijd bij onze secretaris Gosse Hofstra. We zetten samen de lijntjes uit naar alle mensen die een bijdrage leveren aan de gids. Met een deadline voor de aan te leveren items, tekst, foto's, advertenties enz..

In deze gids vindt u voor de tweede maal op rij een puzzel waar mooie vleesprijzen mee zijn te verdienen. Het aantal inzendingen op de vorige puzzel viel wat tegen maar misschien was deze ook aan de moeilijke kant.

Misschien wat te specifiek voor vogelaars. Daarom hebben we dit jaar een breder spoor gevolgd. Hierin komen planten, insecten, dieren en vogels aan bod. En vragen over de natuur en onze eigen vogelwacht in de breedste zin. Dus voor ieder een uitdaging. Doe mee en maak kans op een mooie vleesbon van slagerij Yde de Boer. Zie voor de voorwaarden op pagina 23.

Naast de puzzel kunt u weer de vertrouwde, elk jaar terugkomende, items lezen. Dit jaar een interview met onze secretaris Gosse Hofstra in het artikel; 'Uit de oude doos.' Verder weer mooie artikelen over onze Friese natuur en prachtige foto's.

Appie Nagel (oud secretaris) heeft zijn omvangrijke verzameling van alles wat met onze wacht te maken heeft gehad doorgespit en opgeruimd. Een enorme verzameling van Jaargidsen van onze wacht en de BFVW hebben we in een artikel samengevat. Het zou toch mooi zijn dat deze gegevens voor de wacht bewaard blijven.

Achter de schermen wordt er door onze secretaris gewerkt aan een zwaluwtil welke geplaatst gaat worden

in de Fûgelkrite. U leest in deze jaargids, in het artikel: 'Van het bestuur', hoe de stand van zaken is.

Op ons schrijven over de intensieve veehouderij en het effect op een geschikte biotoop voor onze weidevogels kwam van een agrarische maatschap veehouderij kritiek. Daar ben ik op een ochtend langs gegaan om hun verhaal te horen en van onze kant uitleg gegeven over het schrijven. We hebben een pittig maar goed gesprek gehad. Hierin hoor je de bezorgdheid van de veehouder;

- de druk van de politiek op het ondernemerschap van het boerenbedrijf;
- het geen toekomst meer zien voor opvolgers van het boerenbedrijf;
- de wurgende regelgeving over stikstof, mest, CO2 enz.;
- de veehouder wordt steeds meer een administrateur;
- geen consequente regelgeving met een lange termijn visie. Wat vandaag A is moet volgend jaar B zijn. Er is met goed fatsoen niet op te anticiperen.

HUITEMA VALLINGA

NIEUWBOUW, VERBOUW, RESTAURATIE OF RENOVATIE PLANNEN?

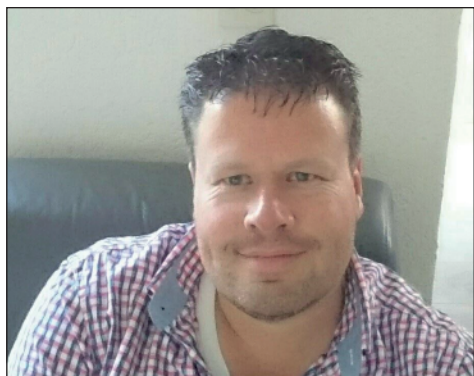
***WIJ BOUWEN UW WENSEN TOT
WERKELIJKHEID!***

**BEL ONS
(0515) 572516**

Volg ons:

HICHTUMERWEG 2, 8701 PG BOLSWARD | INFO@HUITEMA-VALLINGA.NL | WWW.HUITEMA-VALLINGA.NL

Wat opvalt is het gebrek aan samenspraak tussen aan de ene kant de bezorgde burger en hoe die aankijkt tegen de intensieve veehouderij en het landschap. En aan de andere kant de veehouder die door keihard werken, lange dagen en voor een minimum prijs topkwaliteit moet leveren. Je merkt dat

de verbondenheid van burger en boer niet meer zo is als vroeger. Welke burger komt nog op het boerenerf? We hebben allemaal belangen maar het begrip voor elkaar is er lang niet altijd.

In de Leeuwarder Courant van 16 oktober 2021 staat in het artikel Boegbeeld een zinsnede van rijksbouwmeester Fransesco Veenstra; -Een heel ander maar niet minder groot

onderwerp waar Veenstra zich als rijksbouwmeester mee bemoeit is de toekomst van de landbouw. Veenstra noemt de omvang van de huidige

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

veestapel in Nederland 'misschien wel het grootste probleem' van dit moment. Maar dit is op te lossen, denkt hij. 'Schaal af, breng kennis die er in de agrarische sector is meer naar het buitenland en bied onze boeren een goed alternatief. Ze moeten fatsoenlijk worden betaald. Niet alleen voor hun producten, maar ook veel meer voor de wijze waarop ze werken én het herstellen van de ecologische waarden. De boeren zijn de rentmeesters van meer dan de helft van de Nederlandse grond.'

Een mooi filmpje, wat hierbij aansluit is het verhaal van Jaring Brunia, Biologische boer, te vinden op; VPRO Tegenlicht: 'Boeren, burgers en beren'. <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/aflevering/2021-2022/.....>

In het nieuwsbericht van Vogelbescherming Nederland staan ook positieve zaken genoemd omtrent de rode lijst soorten van bedreigde vogelsoorten;

Boerenlandvogel-boeren om deels het tij de keren

Naast kommer en kwel, is er dus ook wat goed nieuws. Het rapport toont ook aan dat gerichte bescherming van soorten en leefgebieden kán werken. Dat denkt Vogelbescherming ook en daarom werken we al geruime tijd samen met een netwerk van 'boerenlandvogel-boeren'. Boeren met een groot hart voor de natuur, die gaan voor een winstgevend boerenbedrijf, waar óók ruimte is voor kruiden, insecten en vogels. Om op allerlei plekken te laten zien dat het anders kan.

Koop weidevogelvriendelijke zuivel. Maar er is meer nodig. Het helpt als u in de winkel niet 'gewoon' een pak melk uit het schap pakt, maar kiest voor weidevogelvriendelijke zuivel, of natuurlijk helemaal geen zuivel. Op zuivelwijzer.nl staan de winkels die deze producten verkopen. Op deze manier steunen we niet alleen de vogels, maar ook de boeren die het goed proberen te doen voor ze. En als laatste positieve nieuws is te melden dat de vier hoofdsoorten; Kievit, grutto, scholekster en tureluur het dit jaar beter hebben gedaan dan de afgelopen jaren. Dit was mede te danken aan het koude en natte voorjaar. Hierdoor was er voldoende voedsel aanwezig en werd er pas laat gemaaid. Bron: SOVON nieuwsbrief 14 oktober 2021.

Als redactie wensen we jullie weer veel leesplezier.

Rutger de Lange en Philip de Vries.

Knobbelzwanen moet je niet doodschieten, je moet ze koesteren

Koos Dijksterhuis 29 november 2021, Trouw

Vaak worden knobbelzwanen als nakomelingen van verwilderde parkvogels beschouwd. Een paar eeuwen geleden waren vrijwel alle Nederlandse zwanen eigendom van edelen met zwanendrift. Ze werden gehouden voor het vlees, de veren en de sier. De zwanen werden geleewiekt, een mooi woord voor het afhakken van de halve vleugels. Zo'n zwaan kon nooit meer vliegen. Wel bleef zo'n vogel statig peddelen, bijvoorbeeld door de Amsterdamse grachten.

Onlangs verscheen De knobbelzwaan van Ton Eggenhuizen (Atlas Contact, €24,99). Met de plaatselijke zwanenwerkgroep onderzoekt Eggenhuizen knobbelzwanen in de wateren van Almere. De stad zit vol zwanenterroria. Naarmate er meer nesten kwamen, nam het aantal groot geworden jonge zwanen per nest af. Daardoor stabiliseerde het aantal zwanen. Een mogelijk overschot trekt de stad uit, naar gebieden waar door bestrijding ruimte vrijkwam.

Ongeringde immigranten

Knobbelzwanen lijken honkvast, maar verhuizen als het nodig is. Dat blijkt uit het ringprogramma van Eggenhuizen en zijn medewerkers. Alle zwanennesten in Almere zijn bekend, bijna alle jongen worden geringd en toch duiken er telkens ongeringde immigranten op. Ook peddelde er in Almere eens een in Groningen geringde knobbelzwaan rond.

Lees verder op de volgende pagina.

Van het bestuur

Beste natuurvrienden,

Bij deze bent u weer in het bezit van ons jaarverslag 2021.

Onze redactie Philip de Vries en Rutger de Lange hebben weer, vind ik, een gaaf exemplaar kunnen samenstellen. Daar zijn heel wat uurtjes aan gepend, maar het resultaat mag er zijn! Wij als bestuur zijn hen daar weer zeer erkentelijk voor, zodat onze leden kunnen lezen waar wij als Vogelwacht voor staan en waar we zoal mee bezig zijn.

Onze ledenvergadering kon dit jaar i.v.m. Corona weer niet door gaan. De BFVW heeft voor het eerst wel vergaderd in De Bethelkerk in Drachten, een groot gebouw om de 1½ meter afstand te garanderen. Als bestuur hebben wij in juni, oktober en november kunnen vergaderen.

Op de vergadering van oktober hebben wij Wilko Palstra kunnen begroeten en hij wil ons bestuur versterken. Hij is 31 jaar, woont in Harlingen en is werkzaam bij Jorritsma Bouw. Hij is uiteraard zeer welkom.

Van onze nazorgcoördinator Marco van Spanning hebben wij helaas afscheid moeten nemen. Marco was een gedreven nazorger en coördinator die op een perfecte manier zich van zijn taak heeft gekwet. Wij zijn hem daar dan ook zeer erkentelijk voor en bedanken hem voor zijn inzet.

Net na de oorlog in 1947 is onze Vogelwacht opgericht. Dit jaar bestaan we dan ook 75 jaar. Een mijlpaal. Dit willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. We zijn van plan om dit in het najaar te vieren. U hoort nog van ons. Op dit moment hebben wij 320 leden en donateurs en dit aantal blijft redelijk stabiel. Nieuwe leden en donateurs zijn natuurlijk van harte welkom.

In dit jaarverslag treft u de resultaten aan van het broedseizoen 2021 van onze weidevogels in Friesland. Na drie droge voorjaren op rij was het voorjaar van 2021 nat, heel nat. Dat is gunstig voor de overleving van weidevogelkuikens. Spraken we vorig jaar nog van een historisch slecht jaar, dit jaar gaat juist de boeken in als succesvol. Een en ander is ook van toepassing op de cijfers van onze wacht die er heel goed uitzien.

Vorig jaar hebben we ruimschoots aandacht besteed aan de zwaluwtil.

Door ziekte van ondergetekende en de traagheid van de gemeente is nu het plan, en dat gaat lukken, dat de til voor het broedseizoen van de huiszwaluwen geplaatst gaat worden met lokmuziek. Deze lokmuziek is absoluut noodzakelijk en geeft een goede kans van slagen, zodat er inderdaad genesteld gaat worden.

Zoals eerder gemeld komt de til in de Fûgelkrite aan de Fûgelleane te staan.

Wat betreft de nestkasten in onze stad kan ik melden dat de wacht hier weer actief mee is geweest. Simme Witteveen en Jos Kienstra hebben in het park 10 nieuwe kasten opgehangen en de bestaande schoongemaakt. Tevens in de tuin van Bloemkamp een 5-tal opgehangen. Philip de Vries en Rutger de Lange hebben het areaal in de Fûgelkrite en Eekwerd uitgebreid en waar nodig vervangen en schoongemaakt.

Zoals u wellicht in de krant hebt kunnen lezen komt er aan de oostkant van Bolsward een nieuw woongebied. De gemeente Súdwest-Fryslân heeft een stuk grond gekocht van 14,5 hectare, gelegen tussen de Snekerweg, de Ugolaan en de Hartwerter Feart. Er wordt een getal van 220 woningen genoemd.

Onze wacht heeft grenzend aan dit stuk land nogal wat belangen. We hebben daar een succesvolle Oeverzwaluwwand, een plasdras bij veehouder Wytze Brandsma met veel broedende weidevogels en tevens is dit het geval bij veehouder Ruurd Abma. Wij zijn al met de gemeente in gesprek hoe een en ander aan te pakken. Echter dat dit nog wel even kan duren zal duidelijk zijn. Er zal hoe dan ook compensatie moeten komen wat ook wettelijk geregeld is. Wij houden u op de hoogte.

Als ik dit schrijf is de situatie met het Coronavirus niet best. Vergaderingen e.d. staan op losse schroeven en de 1½ meter afstand is weer aan de orde. We hopen natuurlijk dat de situatie snel zal verbeteren en het normale leven zijn gang weer kan gaan.

Tot slot wenst het bestuur u alle goeds en blijft gezond.

Gosse Hofstra.

Omdat de zwanen vrijgekomen gebieden koloniseren, is bestrijding zinloos. Bovendien: groepen vrijgezelle zwanen kunnen een weiland begrazen, maar broedende zwanen verjagen die. Een boer zou broedparen daarom moeten koesteren. Toch worden nesten vernield en vierduizend knobbelzwanen per jaar geschoten. Die kunnen geen gras maar ook geen waterplanten meer eten, hun

hoofdmenu, zodat naburige wateren dichtgroeien. Die moeten dan voor de watersport door maaischuiten open gebaggerd worden. Desondanks gaat het doodschieten van zwanen door. Wat een zwanendrift.

Eggenhuizen maakt in zijn boek duidelijk dat knobbelzwanen inmiddels heus wilde vogels zijn, die zich zowel in de natuur als in steden handhaven.

Onterecht beschuldigd

Koos Dijksterhuis 2 december 2021, Trouw.

Heel soms zie ik een bunzing, heel soms een hermelijn, heel soms een wezel. De plekken waar ik ze zie verschillen. Er zat een tijd een bunzing in mijn woonbuurt, die zich als steenmarter gedroeg en in schuurtjes logeerde en ratten ving. Wezels zie ik op droge plekken met veldmuizenholen. Hermelijnen zie ik in weidevogelgebieden.

Kievitseierenzoekers zouden nu knikken en het liefst hun geweer grijpen. In Friesland worden hermelijnen net als een stuk of tien andere roofdieren bestreden. Niet dat weidevogels daardoor gered worden.

Lees verder op pagina 9.

Beste veehouders en loonwerkers

Als u in het broedseizoen van plan bent werkzaamheden op uw landerijen te verrichten, dan wel vee los wilt laten in een perceel waar weidevogels broeden, bel dan tijdig met de vliegende brigade waarvan W. Terra de coördinator is.

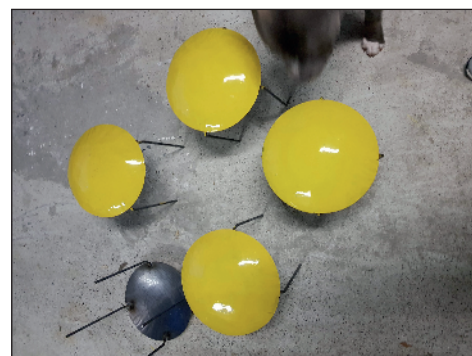
W. Louwsma
Tel:0515-575151

W. Palstra
Tel:06-46085050

De nestpan

De bond van Friese vogelwachten heeft in samenwerking met de provincie een nestpan ontwikkeld.

Deze is te gebruiken als u mest gaat uitrijden met een sleepslang. Zie de foto's.

Mochten er in uw weiland nesten aanwezig zijn van weidevogels, dan is de nestpan een probaat middel om het broedsel te beschermen. Enkele veehouders hebben vorig jaar al met succes de nestpan gebruikt.

Met name graag extra uw aandacht en tijdig inschakelen van de vliegende brigade daar waar het werkzaamheden op maaipercelen betreft.

Tot de leden van de vliegende brigade behoren de volgende nazorgers:

W. Terra 1e coördinator
Tel:06-29230697
Tel:0515-575428

U kunt contact opnemen met uw nazorger als u niet zeker weet of er nesten aanwezig zijn.

Mocht u hiervan gebruik maken dan kunt u contact opnemen met ons bestuurslid Tristan Osinga, telefoonnummer 06-20636736 of e-mail: tristanosinga.to@gmail.com

RUUD HARINGA

www.ruudharingatweewielers.nl | 0515-572717

TWEEWIELERS

TE VINDEN IN

BOLSWARD

AAN DE GROTE DIJLAKKER 58

NIEUWE FIETSEN | TWEEDEHANDS FIETSEN | ACCESSOIRES | REPARATIE

GIANT | GAZELLE | QWIC | POPAL | VOGUE | BURGERS

Website Vogelwacht Bolsward

Zo ook dit jaar zijn er weer behoorlijk wat waarnemingen en mooie natuurfoto's aangeleverd.

Van 8 januari t/m 31 oktober zijn er door onze leden vele meldingen gemaakt welke ik voor een groot deel heb verwerkt op de waarnemingen pagina van onze website.

Zoals ieder jaar worden de vondsten van de eerste eieren van onze wacht op de website gezet.

In maart vond Jan Willem Postma het eerste kievitsei van onze wacht. Het verslagje hierover, gemaakt door Wiebe Palstra, is op de "actueel nieuws" pagina gepubliceerd, evenals op Twitter geplaatst. Ook het verslag van de eerste "jeugdeieren" zijn aangeleverd door Wiebe Palstra en zijn op deze pagina gepubliceerd.

Afgelopen winter was het koud en lag er een behoorlijk pak sneeuw. In februari is daarom door de heer Stoelinga aan Wintervoeding gedaan. Het verslagje hierover kunt u ook nalezen op de "actueel nieuws" pagina.

Zoals ieder jaar is ons jaarverslag weer op de website gepubliceerd. Op de pagina "jaarverslagen" vindt u nu al in totaal 11 jaarverslagen uit de periode 2010-2020.

Op de startpagina is o.a. ook de interactieve rayonkaart geïntegreerd. Deze rayonkaart is bedoeld om iedere waarneming, waarvan de locatie bekend is, aan te geven d.m.v. een punt/vlak. Als u op een punt/vlak klikt kunt u de informatie van deze melding/waarneming nalezen in de vorm van een tekst/tabel en/of foto.

Het zou mooi zijn als we de komende jaren de pagina "werkgroepen" een beetje kunnen vormgeven/invullen. Een onderdeel van deze pagina "werkgroepen" is de werkgroep broedzorg. De gegevens die we door de jaren heen hebben verzameld van de broedzorg kunnen we op deze pagina publiceren. Dit kunnen tabellen zijn en verslagjes met foto's.

Rutger de Lange.

Normaal gesproken roeien roofdieren hun prooien niet uit, maar des te vaker krijgen ze er de schuld van. Omdat wij mensen het de weidevogels onmogelijk maken, geven we roofdieren de kans ze de genadeklap te geven. Want als weidevogels geen ruimte meer hebben, op een paar gebiedjes na, dan zitten ze daar met hun allen op een kluit. Zou u als roofdier een levenloos weiland kiezen of naar dat ene veldje met vogels gaan? Daar zit dan de hele populatie onder tandbereik.

Hermelijnen zijn zeldzaam en jagen bij voorkeur niet op vogels. En als er vossen zijn, zijn hermelijnen terughoudend. Worden vossen doodgeschoten, dan grijpen hermelijnen hun kans op een ei. Maar ze zijn niet uit op weidevogels. Hermelijnen willen woelratten. En net als weidevogels redden woelratten het nauwelijks in het boerenland, en verdringen ze zich in die laatste toevluchtsoorden. Dus komen daar ook hermelijnen.

Hermelijnen zoeken woelratten, maar ook dekking. Ze houden van rietkragen, kruidenrijke stroken, struikgewassen. Woelratten leven langs sloten in vochtige terreinen. Weidevogelgebieden zijn vochtiger dan de ontwaterde raaigrasvelden, dus hermelijnen trekken de weidevogeltoevluchtsoorden in, die tegen de almaar intensievere landbouw beschermd worden.

Dit alles heb ik mede uit het nieuwe, fraaie boek Bunzing, hermelijn en wezel, van Edo van Uchelen (KNNV, €24,95).

Nu' elke beurt en APK met sporing controle

Voor alle merken auto's!

HYPERMODERN
www.stoebo.com

Automobilbedrijf **STOEBO**
De Marne 1 04 · Bolsward
T 051 5 572 626 E info@stoebo.com

CAR 4 YOU.FRL

Even voorstellen

Mijn naam is Tristan Osinga, 26 jaar en sinds kort woonachtig in Schettens. In 2018 ben ik met mijn vriendin naar Bolsward verhuisd en tot die tijd woonde ik in Dongjum, nabij Franeker. In mijn jeugd was ik graag in de weilanden en velden rond Dongjum en ik denk dat ik in deze tijd begon te leren om de natuur om ons heen te waarderen. Vooral de rust, eenvoud en het contrast met de drukke stad vind ik fascinerend. Na een aantal jaren in Bolsward te hebben gewoond, wilde ik mij graag inzetten voor de natuur en omgeving en ben ik in contact gekomen met de Vogelwacht Bolsward. Ik kwam in contact met Marco, enthousiast nazorgcoördinator en vogelwachter, en door een aantal keer met Marco de velden in te gaan, leerde ik direct veel over de weidevogels en de belangrijke rol die de vogelwacht speelt in het beschermen hiervan. Het is prachtig

om de passie voor de vogels en de natuur te zien bij boeren, nazorgers en bestuursleden van Vogelwacht Bolsward en, ondanks dat ik geen eierzouder pur sang ben, heb ik er zin in om deze mensen te faciliteren, zodat ik de vogels ons heen op deze manier kan helpen.

Volgens mij kan iedereen er wel van genieten om op een mooie dag een wandeling te maken en allerlei verschillende vogels te zien vliegen en te horen fluiten, helaas wordt de aanwezigheid van weidevogels in groten getale steeds minder vanzelfsprekend. We zien nog bijna elk jaar een daling in de populaties van onder andere de Kievit, Grutto, Tureluur en Scholekster en hoezeer de lokale vogelwachten ook hun best doen, het is duidelijk dat er toch provinciale en landelijke besluiten nodig zijn om dit te verbeteren. De weidevogels horen tot het (Friese) landschap en naar mijn mening moet er veel meer gebeuren om dit zo te houden. Het lijkt wel alsof dit besef tegenwoordig steeds meer in de politieke kringen begint in te dalen, nu maar hopen dat dit zich spoedig in acties zal vertalen.

Tristan Osinga.

Ring redding van dribbelaar

Koos Dijksterhuis 8 januari 2021, Trouw.

Voor een boek over drieteenstrandlopers volgde ik die koddige dribbelaars drie jaar lang, samen met hun onderzoeker Jeroen Reenekens. We vingen die vogels en ringden ze met unieke kleurtjes, waaraan we ze individueel herkenden. Dat bleek de vogels onverwacht te helpen.

Lees verder op pagina 12.

HANZE ZONWERING

Specialisten in:

- Buitenzonwering • raamdecoratie*
- rolluiken • garagedeuren*
- veranda • overkapping*
- shutters • reparatie/onderhoud*

Dinsdag - vrijdag: 09:00-12:00 13:30-17:00
Zaterdag van 13:30-16:30
Vanaf 1 september t/m 1 maart
uitsluitend op afspraak

www.hanzezonwering.nl

Eerste kievitseieren vogelwacht

Jan Willem Postma vond dinsdagochtend 16 maart 2021 om kwart over acht het eerste kievitsei van Vogelwacht Bolsward. Hij deed zijn vondst tussen Parrega en Hieslum waar hij de nazorg doet. Jan Willem meldde zijn vondst bij bestuurslid Wiebe Palstra die kon bevestigen dat hij, net als vorig jaar, de eerste was van de vogelwacht. Maar het beleef niet bij dat éne ei, in de middag was het op het naast gelegen perceel opnieuw raak. Nadat het ei goed was gekeurd door Wiebe Palstra, besloten ze om nog een slagje te doen, omdat daar een mooie kievit opvloog. Tot hun verbazing lag daar nog een nestje met drie eieren. Jan Willem kon het bijna niet bevatten, gezien het feit dat hij al een tijdje de kieviten daar in de gaten hield, was deze hem toch al een paar dagen te slim af.

Vrijdagmiddag 19 maart 2021 omstreeks kwart over vijf vond de 9

jarige Djayden van Spanning het eerste jeugd kievitsei van Vogelwacht Bolsward. Djayden was het weekend ervoor al op pad geweest om te kijken waar de kieviten zaten en vond toen al een paar mooie nestjes die toen nog leeg waren. Vrijdagmiddag was het wel raak, op een maïs perceel op Laad en Zaad ontdekte Djayden een nestje met twee eieren. Met deze vondst ging de wisselbeker dit jaar naar Djayden.

Zaterdagmiddag 20 maart 2021 was het ook raak bij de meisjes. De zusjes Britt (5) en Fabiënne (7) Palstra hadden een eitje gevonden tussen Bolsward en Witmarsum. Ze waren samen met hun tante Mariëlle naar het weiland gegaan waar ze eerder deze week al een paar kieviten hadden gezien. Toen ze bij het maïsperceel aankwamen, zagen ze een kievit achter een kraai aanvliegen, wat een teken is dat er wel eens een eitje kon liggen. Naar een paar slagen was het bingo, een nestje met één eitje erin. Ze kregen uit handen van voorzitter

Eugene Rosenau de bijhorende aandenkens.

W. Palstra.

Maatschap Fysiotherapie

Franekerstraat 20 Bolsward

maatschap
Fysio therapeuten
Bolsward

www.fysiotherapiebolsward.nl

Van de nazorgcoördinator

Hoe staat het ervoor met ons wachtgebied?

Op dit moment hebben we 65 rayons. Hier wordt door 54 nazorgers op ongeveer 3438 ha nazorg verricht. Binnen ons wachtgebied zijn er twee collectieven met in totaal 540 ha in beheer met verschillende pakketten. De Greidhoeke en de Súdwest hebben afspraken gemaakt met de boeren voor hun percelen. Deze pakketten kunnen zijn: volledig beheer, kruidenrijk gras, ruige mest, legselbeheer, plas-dras enz.. Bij de Greidhoeke hebben we 91 ha en bij de Súdwest 244 ha in beheer.

Afscheid als bestuurslid

Na een fijne tijd als bestuurslid van de Vogelwacht Bolsward, is het tijd geworden om na 10 jaar het stokje door te geven.

Ik heb een geweldige tijd gehad en aan veel activiteiten mee kunnen doen, en ook heel verschillende.

Zo begon ik als notulist, dankzij mijn zwager, en wist helemaal niet waar ik aan begon. Van de Vogelwacht wist ik niks, daar had ik geen kaas van gegeten. Maar ik leerde heel snel de bedoeling en de organisatie van de Vogelwacht en vond mijn weg hier in. Na een tijdje notulist te zijn geweest, zocht ik een nieuwe uitdaging en ging als nazorgcoördinator veldwerk verrichten. Dit was weer een hele nieuwe uitdaging en het beviel mij goed, je krijgt meer contacten met boeren en nazorgers. Ik ben toch wel iemand van het persoonlijke contact, liever dan via WhatsApp, dus belde ik vrij regelmatig, deed de eendenkorven, zat bij de werkgroep kerkuilen, zat in de werkgroep nestkasten, en ben ook nog Drone-piloot geworden, kortom:

meer dan genoeg activiteiten en nu is de tijd gekomen om dingen los te laten. Drone-piloot blijf ik doen, eendenkorven ook en natuurlijk de nazorg. Wij staan er als bestuursleden momenteel goed voor en het wordt tijd voor vernieuwing.

Marco van Spanning.

In mei strijken drieteenstrandlopers onderweg naar Groenland neer op een bepaald strandje op IJsland. Het strandje werd bedreigd door havenuitbreiding en crossmotoren. IJslandse vogelaars drongen bij de regering aan op bescherming van het strand.

Als 1 procent van de vogels van een wereldpopulatie in een gebied samenkomt, ook tijdelijk, is dat reden om het gebied een important bird area (IBA) te noemen. Met die Europese status is natuurbescherming af te dwingen. Wij telden dagelijks een paar honderd drietenen, met een maximum van zeshonderd. Dat waren er te weinig, 1 procent van de totale populatie van naar schatting 123.000 drieteenstrandlopers betekende 1230 drietenen. De burgemeester kwam op bezoek en schudde zijn hoofd. Hij kon niets voor de vogels doen. De vogels moesten maar naar een ander strand.

Maar dankzij die kleurringen kwamen we erachter dat er veel meer drieteenstrandlopers van dat strandje gebruikmaakten. Ongeveer één op vijf vogels was geringd en individueel herkenbaar. Sommige kwamen geringd en al binnen, die waren een jaar eerder al geringd - drietenen zijn trouw aan hun verblijfplaatsen. Andere ringden we ter plaatse. Die geringde vogels zagen we gedurende een dag of drie dagelijks, en daarna nooit meer.

Daaruit bleek dat ze maar enkele dagen op dat strandje bleven. Er leek wekenlang een groep vogels te bivakkeren, maar het waren steeds nieuwe vogels die maar kort bleven. In totaal gebruikten veel meer dan 1230 vogels dat strand. Die 1-procentsgrens gaf IJslandse vogelbeschermers en de burgemeester een kans bescherming tegen havenuitbreidingen en crossmotoren af te dwingen.

Podologiepraktijk Wierda

Ervaren specialisten
voor uw voetklachten

- ✓ uitgebreid onderzoek
- ✓ deskundig advies
- ✓ geen wachtlijst
- ✓ specialisten in beweging

Meer dan alleen steunzolen

Een terugblik op het Jaar van de Wilde Eend 2020

Vanwege de grote achteruitgang, sinds 1990 met 30% of te wel 100.000 broedparen minder is er in bovengenoemd jaar onderzoek gedaan (ook als overwinteraar neemt hij fors af). Ook ik deed mee en heb 54 x een wijfje met jongen ingevoerd: in de meeste gevallen natuurlijk jongen van bijvoorbeeld 4 dagen, één week of 2 weken. Het spreekt vanzelf dat kuikens van 5 of 6 weken betere kansen hebben (ik had 5 maal bijna 4 weken en 1x 8 weken). In totaal waren er ruim duizend vrijwilligers die meer dan 11.000 waarnemingen deden. Hieruit bleek dat slechts één van de vijf kuikens "uit vliegt". Ze verdwijnen zonder dat je het opvalt. Met name in helder water doen ze het slechter. In sloten met kroos overleven ze beter. Misschien dat ze daar minder goed zichtbaar zijn voor onderwater predatoren zoals bijv. de snoek of de rat en wellicht levert deze biotoop iets meer voedsel op. De overleving in

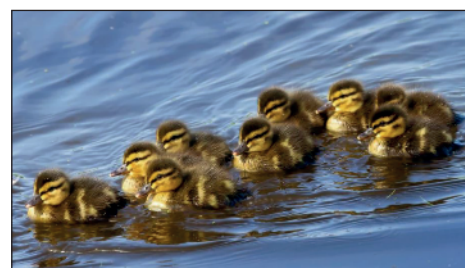
agrarische gebieden is lager en daarnaast is het broedsucces als grondbroeder minder, net zoals onze weidevogels, door predatie.

Ook de geslachtsverhouding is scheef, 60% man tegen dus 40% vrouw. In juli / augustus lijken er minder mannetjes te zijn, maar deze zijn dan in eclipskleed en lijken dan op de wijfjes. Dus in deze maanden kun je ze beter niet noteren, evenals in de broedperiode, vrouwtjes zitten dan op het nest.

Veranderingen in de (intensieve) landbouw: daardoor veel minder waterinsecten en muggenlarven spelen een cruciale rol in het opgroeien van de kuikens. Andere oorzaken zoals klimaatopwarming en jacht in mindere mate.

Wie had de teloorgang van deze, door (zeer) jong en oud gekende vogel, ooit kunnen voorspellen? In de ons omringende landen valt het echter enigszins mee.

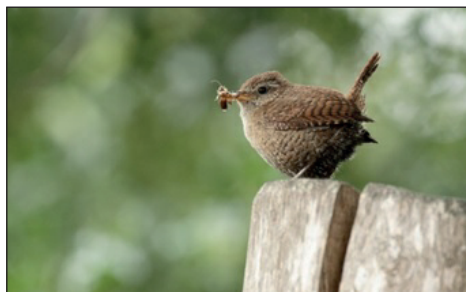
Eelco Brandenburg.

Kienstra Bolsward
Steenhandel en Bestratingsbedrijf

Tel: 06 - 50 62 34 45 E-mail: info@kienstrabestrating.nl
Internet: [Http://www.kienstrabestrating.nl](http://www.kienstrabestrating.nl)

Wie niet sterk is moet slim zijn, de Winterkoning

Het is verbazingwekkend dat zo'n klein pluizenbolletje als een winterkoning zo hard kan zingen. Kent u zijn liedje, dan hoort u hem overal, het hele jaar door schetteren. Heeft u zich wel eens afgevraagd waarom hij "koning" heet en naar de winter is genoemd? Luister naar dit populaire sprookje:

Lang, lang geleden kwamen alle vogels bij elkaar om een koning te kiezen. Net zoals de landdieren ooit de leeuw als koning hadden gekozen, wilden ook de vogels een koning waar ze trots op konden zijn.

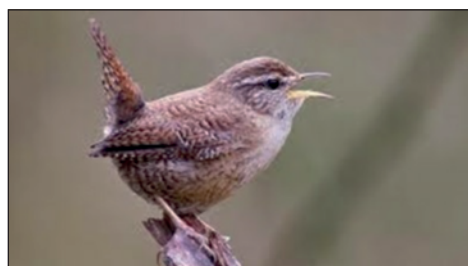
Vele vogels betwistten elkaar de eretitel, vooral de grote vogels zoals de blauwe reiger, de jan van gent, de uil en de zeearend. Daarom werd besloten om een wedstrijd te houden: de vogel die het hoogst kon vliegen mocht zich koning of koningin van de vogels noemen.

Op een windstille zonnige dag verzamelden alle vogels die een gooi naar het koningschap wilden doen, zich op een weidse vlakte. De kwartel, de korhoen en de meerkoet waren toeschouwers, omdat deelname zinloos was door hun geringe vliegprestaties. De graspieper en de veldleeuwerik kwamen heel ver, maar gaven na een paar honderd meter op en fladderden vrolijk zingend naar beneden. De arend, de buizerd en de ooievaar circelden met een rustige vleugelslag gestaag naar grote hoogten. De knobbelzwaan met zijn dikke lijf en zwiepende vlucht kwam tot ieders verbazing heel hoog, in gezelschap van de bosuil met zijn geruisloze vleugelslag. De zwaluwen schoten als een raket omhoog.

Alle vogels op de grond keken vol spanning naar de ontknoping. Uiteindelijk vlogen alleen de gierzwaluw en de zeearend naar ijle hoogten, tot ze naar adem moesten happen. De ranke zwaluw erkende tenslotte zijn meerdere in de grote zeearend met vleugels als kamerdeuren. De arend krijste zijn rauwe overwinningskreet de lucht in en stortte zich glorieus naar beneden. Maar tot zijn ontzetting vloog vanuit zijn rugveren een klein bruin vogeltje, dat al schetterend nog een metertje

hoger vloog. Verbijsterd keken alle andere vogels in een doodse stilte toe hoe na de grote zeearend een heel klein vogeltje landde en kwetterend riep "ik ben de koning, ik ben de koning!" Dat vogeltje was zo'n klein en onbetekenend bruin gekleurd bolletje veren, dat deze niet eens een naam had. Met zijn spitse snaveltje en eigenwijze staartje dat omhoog wees,

stond het trots met zijn borst vooruit in de kring. Maar alle vogels waren boos over het valse spel van het kleintje en wilden hem straffen. Het kleintje vloog snel weg uit angst voor de boze vogels met prikkende snavels. Die angst is gebleven en daarom leeft hij tot op de dag van vandaag schichtig in

de beschutting van het kreupelhout en laat zich zelden goed zien.

Toen de zeearend na zijn nederlaag een nachtje had geslapen, vloog hij naar de rand van het bos en riep de kleine vogel. "Ik heb er diep over nagedacht en wil je een voorstel doen. Kunnen wij het koningschap delen? Jij koning in de winter en ik in de zomer?" Dat vond het kleine verenbolletje een goed idee. Daarom kreeg hij een naam: winterkoning. En hij is zo blij met het gedeelde koningschap dat hij ook in de winter zingt. Je kunt hem het hele jaar door horen, maar vooral heel goed in de winter, als bijna alle andere vogels stil zijn. En als je dan heel goed

luistert, kun je het winterkoninkje horen zingen, schel en hard: "ik ben de koning, ik ben de koning, ik ben de koning!"

Winterkoningen zijn een van de meest voorkomende broedvogels door de zachte winters. Tijdens strenge vorstperioden vallen velen ten slachtoffer door voedselgebrek. Ze eten kleine insecten die tijdens de vorst te diep verstopt zitten of ook bezwijken aan de kou. Veilig beschut voor vijanden leven ze in dicht laag struikgewas. Een mannetje maakt verschillende nestjes en het vrouwtje kiest de beste uit. Als dit vrouwtje broedt, probeert hij een ander vrouwtje voor een ander nestje te strikken.

Elco de Lange.

Oproep aan kattenbezitters!

Katten gaan 's nachts op jacht. Uit onderzoek blijkt dat huis- en boerderijkatten 's nachts kilometers afstruinen door de weilanden.

Meestal staan muizen op het menu. Maar ze jagen instinctief ook op jonge kuikens van weidevogels. Waarschijnlijk ben je er niet bewust van dat jouw huisdier 's nachts grote afstanden aflegt en daarbij kuikens pakt.

Tevens richten ze nogal wat schade aan in onze tuinen aan jonge merels, lijsters, winterkoninkjes etc. Daarom is het advies van alle natuurverenigingen vanaf half april tot en met juni: kuikens in uw tuin en in het weiland: poes in de mand.

Rosenau Stuc
TRADITIONEEL STUCADOOR

E. Rosenau
Kleine Dijkstraat 32
8701 HX Bolsward

T 0515 581 992
M 06 1346 4297
E info@rosenau-stuc.nl

De Vink

De Vink (*Fringilla coelebs*), ook bekendste en meest frequent voorkomende vinkachtige wel boekvink, bokvink of botvink genoemd, is een zangvogel. In de lage landen is hij de bekendste en meest frequent voorkomende vinkachtige. Zijn zang, waarvan de laatste tonen de "vinkenslag" wordt genoemd, kent vele dialecten.

Veldkenmerken

Lengte ca. 15 cm. Poten bruin.

- Volwassen mannelijk exemplaar onderzijde wijnrood, buik wat lichter. Kruin en nek leiblaauw, voorhoofd zwart. Rug donkerroodbruin. Vleugel met twee witte banden. Groenachtige stuit. Staart met witte rand.
- Volwassen vrouwelijk exemplaar vleugel en staart bruiner; onderzijde lichtgrijsbruin; rug donkerder olijfgroen.
- Jong als volwassen vrouwelijk exemplaar.

In de trektijd kleine of grote groepen van soortgenoten, soms bestaande uit één sekse. Zeer vaak met verwante kepen. Ook met andere zaadeters zoals groenling en geelgors,

verder met piepers en leeuweriken.

In de winter kunnen vinken zich op de voedertafel agressief gedragen ten opzichte van andere bezoekers.

Vlucht

Wit schild en witte band op vleugel. Veel wit in staart. Golvende vlucht.

Lokroep

Een herhaald en helder pink, ook wiet en *tsjwit*. In vlucht en tijdens de trek een zacht *tjuub-tjuub*.

Zang

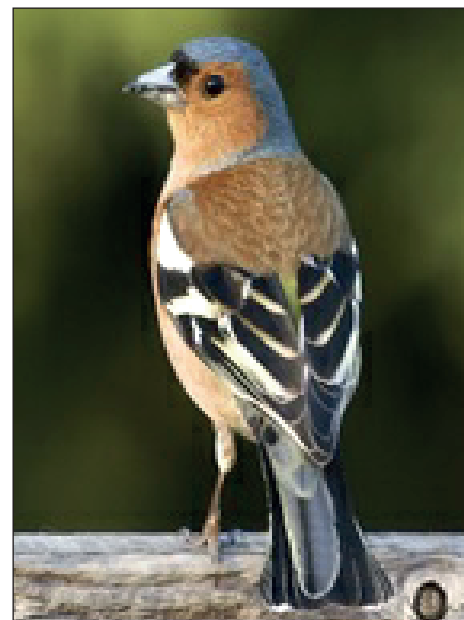
Heftig, melodieus "*tsitsitsitsitsitsi-tjoe-ie-ò*". De zang is te horen van februari tot in september. Het liedje duurt maximaal 5 seconden en wordt makkelijk 10 keer per minuut herhaald. In Vlaanderen wordt het liedje ook wel "suskwiet" genoemd (en de vink ook).

Voedsel

Allerlei zaden, vooral oliehoudende; kiemend zaad, vruchten en bessen, knoppen, insecten, maar ook broodkruimels. Jongen worden met insecten grootgebracht.

Voortplanting

De vink broedt van half april tot juli. Nesten van deze "randbroeder" vindt

men op verschillende hoogtes aan de rand van een bos, open plek of weg. De broedduur bedraagt 12 - 15 dagen. Hoofdzakelijk broedt het vrouwtje, dat soms door het mannetje gevoerd wordt, vanaf het laatste ei. Beide vogels verzorgen de jongen, die het nest na 13 - 14 dagen verlaten, waarna ze nog enige tijd gevoerd worden. Meestal twee legsels per jaar. Bigamie. Legsel: gewoonlijk 4 - 5 eieren, soms

Burowalinga
 ontwerp van Tuin en Landschap
 www.burowalinga.nl

tuinontwerpen, beplantingsplannen, landschappelijke inpassingsplannen, boomverzorging

6 of 7. Lichtblauwgroen tot roodbruin met donkerbruine vlekjes en streepjes, grijze ondervlekken. Gemiddeld 19 × 15 mm.

Verspreiding en leefgebied

Groot Brittannië en Ierland, Faeröer, Europa van Middellandse Zee tot 70° NB. Azië tot NW-Afrika. Binnen dit gebied worden 18 ondersoorten onderscheiden die onderling verschillen in verenkleed en in hun zang ("dialect"). Het leefgebied van de vink bestaat uit halfopen cultuurlandschap met middelhoge bomen in loof-, gemengde- en naaldbossen, parklandschap en in steden in parken, tuinen en lanen. In streken met weinig oude bomen treffen we ook weinig vinken.

Trek

De vink is een van de talrijkste trekvogels. Trekrichting is west tot zuidwest richting Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten, met stuwing aan de kust. Om in Engeland, of Ierland te overwinteren steken ze de Noordzee rechtstreeks over of bij Cap Gris-Nez.

Najaarstrek is van september tot december. Voorjaarstrek begint in februari en gaat door tot mei. Veel hangt af van de breedtegraad en het weer.

De vink is een dag trekker, en vliegt vooral in de vroege ochtenduren. Sommige vinken zijn standvogels. Hun slag is anders dan bij trekkende soortgenoten en wordt "bogaardzang" of "Vlaamse zang" genoemd. Vooral mannetjes overwinteren vaak in het broedgebied. Dit leverde de vink zijn wetenschappelijke naam op, *coelebs* is namelijk Latijn voor 'weduwenaar'.

Voorkomen in de Lage Landen

Zeer talrijke broedvogel in Nederland en België (600.000-700.000 broedparen in Nederland volgens een

schatting uit periode 2002 tot 2011). Broedvogels hier zijn grotendeels standvogels.

Vinkensport

De vinkenhouders/kwekers houden botvinken als voliërevogel. Ze noemen zich *vinkeniers* (naar analogie met *valkeniers*) en hun hobby *vinkenieren*. Sommigen bezitten enkel vogels als zangvogel, anderen kweken ze ook effectief. Een beperkte groep neemt ook deel aan zangwedstrijden, de zogenaamde vinkenzettingen.

Vinkenvangst

In de Middeleeuwen: Hoewel jacht en visvangst een adellijk voorrecht waren, werd in tijden van hongersnood elke vogel - zo ook de vederlichte botvink - gestroopt om te eten. Dit gebeurde het hele jaar en met alle mogelijke middelen (o.a. stroppen).

Rond 1595: In 1595 wordt voor het eerst een zangwedstrijd voor vinken beschreven. De vogels werden gevangen en als zangvogel gehouden door welgestelde burgers of toch hun personeel. Ze werden uitsluitend gevangen tijdens de trek. Een hele reeks technieken was gangbaar van mistnetten en slagnetten over

inlooppkooien tot lijfstokken.

Vanaf 1972: In 1972 werd de vangst van in het wild levende vinken volledig afgeschaft. Dit zou gepaard gaan met een grote vangersbetoging te Brussel. Drie jaar lang zouden er geen vinken meer worden gevangen, maar omdat de kweek in gevangenschap onmogelijk aan de vraag kon voldoen, werd een overgangsregeling uitgewerkt.

Vanaf 1975: In 1975 ontstond opnieuw een beperkte bevoorrading van in het wild gevangen vinken door erkende "bevoorraders". De vogels kregen een bevoorradersring en zoals afgesproken zou men het aantal beschikbare ringen elk jaar verminderen. Alleen een inlooppkooitje voor maximaal 1 vogel werd als vangstmethode weerhouden.

Sinds 2003: Sinds 2003 worden er geen vinken meer in het wild gevangen. Een nieuwe liefhebber die vinken wil bezitten, zal er moeten kweken, kopen, krijgen of ruilen.

Vinken worden enkel nog gevangen om ze te ringen voor wetenschappelijk onderzoek naar verspreiding en trek. Daarna worden ze weer vrijgelaten.

Zang: Vinkenzang wordt aangeleerd door vader of andere "leermeester". Een vink zingt meestal 2-3 verschillende liedjes in meerdere versies. Sommige vinken leren de zang van andere vinkachtigen zoals de kanarie.

Vinkenzetten

Vooral in West-Vlaanderen, maar ook in de rest van België en delen van Nederland, Duitsland en Frankrijk worden zangwedstrijden met vinken gehouden. Die heten vinkenzettingen. Hiertoe worden bepaalde driftige mannetjes opgekooid tussen april en augustus/september. Dit kan beslist niet elk jaar met dezelfde vogel of met

VAN DER Werf

uit liefde voor het vak

Dwarsnoord 21 - Tel: 0515-541517

Begine 52 - Tel: 0515-542507

Marktstraat 4 - Tel: 0515-572698 - Bolsward

www.bakkerijvanderwerf.nl

alle mannetjes tegelijk, gezien het kweekseizoen tot juli/augustus loopt en de rui bij sommige vogels intreedt voor het einde van het speelseizoen. Bij een vinkensetting worden opgekooide vogels op een rij gezet en wordt het aantal gezongen liedjes gedurende een uur opgetekend. Hiermee showen de vinkeniers de vorm en drift van hun vogel.

Blinde vinken

De eerste vinkensettingen in de 17e eeuw vonden slechts eenmaal per jaar plaats. En hoewel weinig details werden

opgetekend, wordt algemeen aangenomen dat het hier nog niet om verblinde vinken ging.

In de 18e en 19e eeuw echter waren zangwedstrijden voor "blinde vinken" de norm. Hierbij werden de oogleden aan elkaar geschroeid, een ingreep die overigens omkeerbaar was. Het idee dat een blinde zanger mooier zong, kwam waarschijnlijk voort uit de Halowijnlegende (bron?).

Rond de eeuwwisseling (1900) groeide onder andere met de oprichting van de eerste natuurverenigingen (o.a. door Jac. P. Thijsse) het besef dat dit

onethisch was en de eerste vinkeniers keerden hun hobby de rug toe.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog stond het vinkenieren op het punt te verdwijnen en vanaf 1915 werd – onder meer onder invloed van de oorlogsblinden – voor het eerst gespeeld met ziende vinken in verblinde kooien. In 1921 zou uiteindelijk ook de wetgever het verblinden van vinken verbieden.

Eelco de Lange.

Metaalhandel W. Lemstra B.V.

Inkoop schroot en metalen

De Marne 206 8701 MH BOLSWARD

Tel: 0515-335649

**Drogisterij &
Parfumerie ATSMA**

Bolsward - Workum

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

Uit de oude doos, In gesprek met Gosse Hofstra

Woensdag 3 november, mistig en rustig herfstweer. Als ik naar Gosse loop, slechts hemelsbreed 100 meter bij mij vandaan, schijnt een waterig zonnetje. Vanmiddag hebben we afgesproken voor een interview voor het artikel: Uit de oude doos.

Eerst even een paar foto's voor bij het artikel. De mussenflat hangt aan de zijgevel en in de achtertuin hebben Gosse en Coby een vogelparadijsje ingericht. In een oogwenk zie ik veel huismussen, kauwtjes, merel en koolmees.

Hun kleinkind vraagt regelmatig aan Pake welke vogels het zijn bij het voederhuisje of de pindakaaspot. Gosse staat dan wel met de handen in de zakken, maar schijn bedriegt.

Ja, wie kent Gosse niet als je met onze vogelwacht iets hebt!

Al sinds jaren het gezicht van onze wacht. Al 12 jaar is Gosse de secretaris en penningmeester van onze club en de spin in het web van alles wat ermee te maken heeft. Altijd rustig en weloverwogen regelt hij nauwkeurig de zaken die met de functie als secretaris/penningmeester te maken hebben. En daarbuiten nog zoveel zaken meer, zoals: o.a. de jaarlijkse koekactie, wat onze wacht altijd een leuk bedrag oplevert, de contacten met de Agrarische Natuurverenigingen, het bezoeken van alle vergaderingen buiten onze eigen wacht om, de voorbereidingen en de organisatie rondom de straks te plaatsen huiszwaluwtil, en de al geplaatste oeverzwaluwwand op het terrein net buiten de meertjes aan de rondweg langs de Fûgelkrite.

Gosse heeft de functie van secretaris overgenomen van Albert van Lingen, die toen ook nog het jaarverslag maakte. Gelukkig is dit nu ondergebracht bij de redactie. Daarbij deed hij al de werkzaamheden als penningmeester voor Theo de Boer. Al met al de meest pittige functie binnen de geledingen van onze wacht.

Zijn jeugd brengt Gosse door in Schraard waar hij als jongetje van 10 à 12 jaar al volop eieren zocht. Geheel zelf aangeleerd, vond hij verreweg de meeste eieren in de omgeving. En in die tijd was dat financieel ook nog een lucratieve bezigheid. Hij presteerde het om voor de paasdagen al

MARMER - GRANIEET - LEISTEEN

Alles op het gebied van natuursteen, graf- en urnmonumenten

Steenhouwerij

MARNE

NATUURSTEEN

www.marne-natuursteen.nl

De Marne 8, BOLSWARD
Tel: 0515 - 57 37 12
info@marne-natuursteen.nl

3 kievitseieren te verkopen à 3 gulden per stuk. Een mooi kapitaal in die dagen en zeker voor een jonge knaap.

Ook aan huisarts Jonker uit Witmarsum verkocht Gosse eieren à 60 cent per stuk. Deze huisarts was een liefhebber en nam zo 30 stuks af. Gosse kon op jeugdige leeftijd al handel aan de man brengen en dit werd later dan ook zijn beroep.

Wat Gosse vertelt is, dat je vroeger precies elke greppel een slootje kende in de omgeving. Je wist waar de vogels nestelden en een polsstok hoefde niet mee. Ze sprongen gewoon over de slootjes waar deze het smalst waren.

Na de lagere school, waar ze met 10 leerlingen in de klas zaten, ging Gosse als één van de weinigen naar de ULO en na het behalen van het diploma kwam hij als administrateur te werken bij de VLF koffiefabriek in Bolsward.

In die tijd kreeg hij verkering met zijn Coby, die bij groothandel Schilstra in Bolsward werkte op de

afdeling boekhouding. Er was daar een vacature voor vertegenwoordiger en via Coby solliciteerde hij met succes op deze baan. Hij bezocht groenteboeren en bracht drank en levensmiddelen aan de man bij winkels. Het bedrijf groeide en Gosse werd bedrijfsleider in een vestiging in Leeuwarden met 10 man personeel.

Na deze functie klom hij op naar een mooie functie bij Procter & Gamble, een mooie tijd met veel scholingen en excursies. Met het vliegtuig naar België voor verkooptechniek en productinformatie over Pampers. Naar Engeland voor Head en Shoulders enz.. Merken voor schoonmaak- en wasmiddelen als

Ariël, Dash, Drecht en Spic & Span bracht hij aan de man. Ook mensen opleiden binnen het bedrijf hoorde bij zijn taak.

De laatste functie had Gosse bij KPN waar hij op 62 jarige leeftijd is gestopt.

Er was tijd en Gosse wilde wel wat betekenen voor de Vogelwacht Bolsward e.o. waar hij al jaren lid van was. Hij heeft nog een Bewijs van Aanstelling als vogelwachter uit 1970. Hier zie je een foto van de jonge rockster met vetkuif.

Samen met zijn vrienden Gerke Visser en Rein Horjus vormden ze een prima trio eierzoekers.

Toen Jos Kienstra hem dan ook vroeg om het penningmeesterschap van Theo de Boer over te nemen kon hij niet weten dat ook de functie van secretaris vacant kwam. Albert van Lingen werd plots ziek en Gosse nam het secretariaat over. En zo bleef hij deze dubbelrol 12 jaar met verve vervullen. 12 Jaar is lang voor een secretaris-

functie, een functie die het hele jaar door je aandacht vraagt. Intussen hebben Gosse en Coby ook aan den lijve ondervonden hoe belangrijk gezondheid is. Beiden weer hersteld en weer doorgestaan waar ze mee bezig waren. Positief in het leven staan en inzet voor de samenleving. Petje af!

De secretaris is het visitekaartje van de vereniging!

Mensen realiseren zich soms niet wat het inhoud om een vereniging draaiende te houden en wat er achter de schermen allemaal bij komt kijken. Toch is het ook een mooie functie waar je al de ins en outs van een vereniging meemaakt. Hopelijk staan er straks weer jonge mensen op die dit mooie werk willen overnemen.

De spin in het web van een betrokken en financieel gezonde natuurclub.

Philip de Vries.

(ver)bouw
plannen?

KUSTERS BOUW

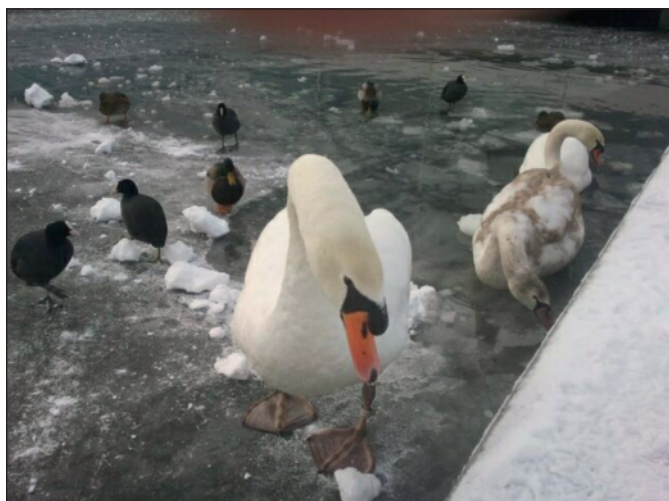
Bolsward 0515 - 85 66 88 info@kusters-bouw.nl

www.kusters-bouw.nl

Wintervoeding 2021

Vogelwacht Bolsward e.o. heeft afgelopen winter op 10 februari 2021 de watervogels in en om de stad bijgevoerd. Door de kou en sneeuw in die periode was het moeilijk voor de vogels om nog wat eten op te scharrelen. Rimmer Stoelinga is de man bij de Bolswarder Vogelwacht die dit al jaren met een aantal collega's voor zijn rekening neemt. Op zijn fiets gaat hij bij de wakken langs en strooit daar speciaal voer voor de watervogels. Niet alleen de watervogels hadden het moeilijk, meldt Rimmer terecht op, ook de vogels bij de mensen in de tuin konden wel een extraatje gebruiken. Hij roept dan ook op om als je vogels in je tuin hebt deze een beetje bij te voeren in de (komende) wintermaanden.

Wiebe Palstra, 11 februari 2021.

Spreuw, G. Visser.

Zeearend, G. Visser.

Standleeuwerik, G. Visser.

Kemphanen, G. Visser.

Sneeuwgorst, F. Oud.

F
O
T
O
P
A
G
I
N
A

Rosse franjepoot (j), F. Oud.

Orpheusspotvogel, W. Palstra

Zwartkop (m), W. Palstra.

Paapje, W. Palstra.

Havik met Gruttokuiken, W. Palstra.

Appelvink, G. Visser.

Grutto met jongen 12, G. Visser.

Waterral, G. Visser.

Grote bonte Specht, G. Visser.

Visarend, G. Visser.

F
O
T
O
P
A
G
I
N
A

Heggenmus, W. Palstra.

Hop, W. Palstra.

Kievit slaat Kraai, W. Palstra.

Zwarte Specht met jongen, W. Palstra.

Gele Kwikstaart, W. Palstra.

Natuurpuzzel. Leuke prijzen te winnen. Wat moet je doen?

Op de vorige puzzel hadden we jammer genoeg slechts 5 inzendingen. Waarschijnlijk was deze vogelpuzzel teveel gericht op echte vogelaars en vogelliefhebbers. Daarom hebben we besloten om nu meer in 't algemeen en breder de vragen samen te stellen over de natuur en onze wacht. Maar voor we beginnen met de puzzel eerst nog de uitslag van de vorige puzzel. Winnaar was Appie Nagel, maar dit was pas na loting, want Jappie van der Meer had evenveel punten en werd dus tweede. Joop Ykema ging er met de derde prijs vandoor welke alle bestonden uit een vleesbon van Slager Yde de Boer.

Bij deze nieuwe puzzel zijn er wederom drie vleesprijzen te verdienen van respectievelijk 25-, 20- en 15- euro. Dus best de moeite waard om je weer even te verdiepen in onze mooie natuur. Bij een gelijk aantal punten wordt er geloot door de redactie en de inzenders krijgen persoonlijk bericht. De uitslag en de winnaars worden op de website van onze wacht bekend gemaakt.

Elk goed antwoord is goed voor één punt, echter op sommige vragen zijn meerdere antwoorden goed. Als steun in de rug helpt misschien dat je in totaal 25 punten kunt scoren.

De inzendingen moeten **vóór** 1 mei binnen zijn bij de redactie. Zie voor adressen en E-mail voorin dit jaarverslag op de pagina van de Organisatie.

Als redactie wensen we jullie veel succes met deze puzzel. We wachten in spanning af over het aantal deelnemers.

Philip de Vries.

De vragen:

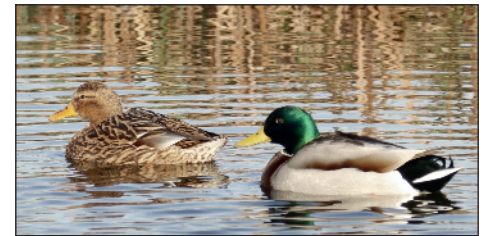
- Op de Makkumer Noordwaard komt de volgende muis voor:
  - De bosmuis
  - De spitsmuis
  - De veldmuis
  - De Noordse woelmuis

- De paalhouding hoort bij de volgende vogel:
  - De blauwe reiger
  - De aalscholver
  - De roerdomp
  - De grote zilverreiger.
- Op de Makkumer Noordwaard groeit de volgende orchideeën soort:
  - De rietorchis
  - De welriekende nachtorchis
  - De vleeskleurige orchis
  - De wespenorchis.
- Koeien laten de scherpe- en blaartrekkende boterbloem staan omdat?

- Deze licht giftig is
  - Deze erg scherp smaakt
  - Deze blaren in de mond veroorzaakt
  - Deze diarree veroorzaakt
- De echte wilde eend wordt, het jaar rond, steeds minder gezien maar daarentegen is de volgende eend een steeds meer algemene verschijning;
    - De bergeend
    - De krakeend
    - De kuifeend
    - De slobbeend

- Wanneer organiseerde de BFVW voor het eerst een koekactie en welke vogelwacht verkoopt de meeste koeken?
  - 1972 Vogelwacht Sneek
  - 1968 Vogelwacht Bolsward
  - 1967 Vogelwacht Sneek
  - 1979 Vogelwacht Bolsward

Ronald B. Rosenau
eigenaar

VERFZAAK BOLSWARD
topkwaliteit voor scherpe prijzen

Nieuwmarkt 7 8701 KK Bolsward
tel: 0515-581580

www.verfzaakbolsward.nl
info@verfzaakbolsward.nl

Facebook/ Instagram:
Verfzaak Bolsward

7. Waar wordt de vogelwacht Bolsward opgericht en vindt de eerste vergadering plaats:
- De Doelen
  - De Groene Weide
  - De Wijnberg
  - Bij Appie Nagel thuis.
8. Welke voorzitter van onze wacht werd ook wel Snorremans genoemd?
- Wieger van der Veen
  - H. Gaarman
  - Jos Kienstra
  - Eugene Rosenau
9. Wat zijn de drie meest algemene dagvlinders in onze tuinen?
- Atalante, kleine vos en dagpauwoog.
  - Kleine vos, gehakelde aurelia en dagpauwoog
  - Dagpauwoog, citroenvlinder en kleine vos
  - Koolwitje, atalanta en dagpauwoog

10. De grote en kleine lisdodde of ook wel doerebout of stinksigaar genoemd was jarenlang een beschermde waterplant. De grote lisdodde wordt nu echter op grote schaal gekweekt voor?
- Vervanging van tabak.
  - Zijn heilzame werking als pijnstillert
  - Isolatie materiaal in de woningbouw
  - Toevoeging bij tabak zodat dit minder schadelijk is voor de gezondheid

11. Een andere waterplant stamt uit een zeer oud plantengeslacht en verspreidt zich door middel van sporen. Hij behoort tot de paardenstaartfamilie.
- Heermoes.
  - Lidsteng
  - Holpijp
  - Pijlkruid.
12. Welke boom haalt in verhouding het meeste water uit de grond?
- De berk
  - De kastanje
  - De wilg
  - De eik
13. Welke boom groeit het snelst?
- De populier
  - De grove den
  - De wilg
  - De beuk
14. Wat geven futen hun jongen als eerste keer te eten:
- Kleine visjes
  - Waterkevertjes
  - Veertjes
  - Waterplanten

15. Bostulp, Knikkende vogelmelk, Wilde narcis, Kievitsbloem en boshyacint. Tot welke groep planten behoren deze soorten?
- Stinzenplanten
  - Bol- en knolgewassen
  - Voorjaarsbloeiers
  - Planten van kastelen, landgoeden en buitenplaatsen.
16. De Slachtedyk wordt beheert door..... en beschermt het noorwesten van Friesland tegen:
- Natuurmonumenten – IJsselmeer
  - Staatsbosbeheer – Waddenzee
  - It Fryske Gea – de Middelsee
  - Het Fries Drentse landschap – Noordzee

17. Een Pingo is een?
- Terp
  - Duin
  - Oever.
  - Meertje.
18. De walnoot noemt men ook wel de:
- De hersennoot
  - Okkernoot
  - Dopnoot
  - Olienoot

19. De meeste nestkasten in Bolsward worden gekraakt door de
- Grote bonte specht
  - De ekster
  - De zwarte kraai
  - De kauw

20. De egel wordt veel geplaagd door een parasiet. Welke?
- De leverworm
  - De lintworm
  - De spoelworm
  - De teek

Broedzorg

Altenburg

Afgelopen jaar was het in de wijk Altenburg een goed seizoen. Van de zeven hokjes waren er vijf bewoond, 3 keer pimpelmees en twee keer koolmees. Ook op de Kampen/Hoog Bolwerk wisten de vogels de hokjes weer te vinden. Daar zes hokjes en alle zes zijn gebruikt, twee pimpelmees en vier koolmees. Een aardigheidje om te melden is dat er in de achtertuin van ons lid en nazorger Michel Niemarkt twee keer een grauwe vliegenvanger een nest heeft weten groot te brengen.

Eekwerd en Fûgelkrite

Zaterdag 9 oktober gaan we voor het tweede achtereenvolgende jaar onze nestkasten in Eekwerd en de Fûgelkrite controleren. De resultaten zijn weer prima. Vrijwel elke kast is bezet geweest. Meest door de Koolmees en Pimpelmees.

In Eekwerd is een kast verdwenen. De oorzaak valt niet te achterhalen. Dan maar een nieuwe plaatsen.

In de Fûgelkrite zijn twee kasten van de boom gevallen, oorzaak te korte schroeven. Dit hebben we aangepast met langere en dikkere schroeven.

Bij Eelco de Lange in de buurt zijn twee kasten gekraakt door de grote bonte specht. We merken dat deze vogel meer kasten heeft bezocht en heeft geprobeerd de invliegopening groter te maken.

Via onze secretaris, Gosse Hofstra, regel ik een aantal nieuwe kasten. En vraag ook om wat nieuwe frontjes van multiplex voor onze ijverige zwart bonte 'hamergast'.

Gosse komt meteen met een aantal metalen plaatjes met een vlieggat op de proppen. Deze kunnen we over de bestaande vlieggaten schroeven. Spechtproef dus!

Al de volgende dag staat Simme Witteveen bij mij voor de deur: "Do must wat nestkasten en frontjes hewwe seit Gosse? Hoeveul must hewwe? Fien ik leuk werk, zal ze direct maken". Warempel een dag later komt Simme met de kofferbak vol kastjes en frontjes. Puik vakwerk, keurig in de verf en van prima kwaliteit. (zie foto) We kletsen even over onze wacht en hoe het gaat.

Simme is nu alleen en is blij wat om handen te hebben. Gelukkig wonen er twee zoons in Bolsward.

"Je mutte wat om hannen hewwe, das ut beste", is Simme z'n motto.

"Ik Gaan straks ok met Jos Kienstra kasten ophange in ut Juliana Park. Dat spul hangt der su suterich bij, dat mut anders nou je". Later vertelde ie dat ze samen met plezier de kasten hadden opgehangen. Twee oudgedienden van onze wacht die nog steeds hun steentje bijdragen.

"Nou mut Jos nog meer kasten hewwe voor Bloemkamp voor sien kinderboerderij. Dat ik gaan weer aan 't werk. Goeie".

Al met al een strakke actie van onze secretaris Gosse en Timmerman Simme en compagnon Jos.

De kastjes zijn weer tiptop voor de winter. Een mooie slaapplek voor de gure wintermaanden. En voor het voorjaar weer voldoende nestgelegenheid.

Op Heechhout

5 nestkastjes. 3 bewoont door de Koolmees, 1 Mus en 1 Holenduif.

Boerderij en oprijlaan Cnossen

5 nestkasten: 1 leeg, 3 Koolmees en 1 Pimpelmees.

W. Palstra, Ph. de Vries en S. Witteveen.

Locaties nestkasten Vogelwacht Bolsward e.o.

Beschadigde invliegopening.

Ophangen van een nieuw nestkastje.

Metalen plaatje op de invliegopening.

Nestmateriaal van een Koolmees.

Nestmateriaal van een Ringmus.

Oproep

Aan alle nazorgers en broedzorgers van Vogelwacht Bolsward.

Ieder jaar worden de (weide)vogels in onze omgeving door jullie beschermd en geteld. In overleg met boeren en beheerders zorgen jullie er voor dat zo veel mogelijk vogels een kans krijgen om hun kuikens groot te brengen. We kunnen wel stellen dat in de ruim 75 jaar dat onze wacht bestaat er al heel wat vogels groot zijn geworden. Op dit moment hebben veel vogelsoorten het moeilijk en dat maakt ons werk extra belangrijk.

Het bestuur van de Vogelwacht stelt alles in het werk om dit in goede banen te leiden. We zijn als nazorgcoördinatoren al enige tijd niet op volledige sterkte en daarom doen we graag een beroep op jullie.

Verder zoeken we ook algemene bestuursleden die met ons de kar/wacht willen trekken. Ook hier zoeken we uitbreiding van ons bestuurlijk team om het werk meer te kunnen verdelen. We hebben mensen met allerlei verschillende talenten nodig, dus schroom niet, maar meld je aan!

**Namens het bestuur:
Gosse Hofstra,
06-22257573,
vogelwachtbolsward@outlook.com**

Appie Nagel ruimt op

Maanden geleden werd ik gebeld door Appie Nagel. Hij haalt de bezem door zijn omvangrijke verzameling betreffende onze vogelwacht. Hij wordt een jaartje ouder en dan kijk je terug op alles wat er op de plank ligt. Zeg maar gerust planken of kasten. Jarenlang was Appie de secretaris van onze wacht en alles werd nauwkeurig bijgehouden. Hij schreef zelfs het boek over 60 jaar Vogelwacht Bolsward.

Hij vertelt dat ie bijna alle Jaarverslagen van de BFVW en onze eigen wacht heeft en vraagt of het misschien iets is voor onze jaargids van 2021. En of iemand er nog belang bij kan hebben. Natuurlijk ga ik hier wat mee doen in deze gids en zal aan onze secretaris vragen of het de moeite waard is om het voor de vereniging te bewaren.

Als je door de gidsen van de BFVW bladert vanaf 1985 valt op dat het aantal bladzijden stijgt van ongeveer 52 naar bijna 88 stuks. Alleen de

Een grote verzameling jaarverslagen.

omslag is in kleur met een zwart wit foto op de voorpagina en de het logo van de Bond met de zwart-wit afgebeelde Kievit op de achterpagina. Alles op A5 formaat.

Pas in 1993 komt de eerst kleurenfoto in beeld. Alleen op de voorpagina. In

de gids alleen zwart - wit foto 's. Waarschijnlijk was kleurendruk in die tijd vrij kostbaar en waren de financiële middelen ook beperkt. In de laatste gids, die nu van A4 formaat - liggend is, alleen maar kleur en dikker papier. En het aantal bladzijden daalt naar 32 wat dan neerkomt op ongeveer 64 in vergelijking met A5 formaat.

In de oude gidsen is nog veelvuldig gebruik gemaakt van de Friese taal en prachtige zwart-wit foto's uit de tijd dat je nog met fotorolletjes een plaatje schoot en maar moest afwachten of de foto was gelukt. Nu, in het digitale fototijdperk met supersnelle lenzen in allerlei soorten maten, schiet je zo 1000 foto's en bekijkt direct het resultaat. Zelfs met je mobiel de simpelste zaak van de wereld.

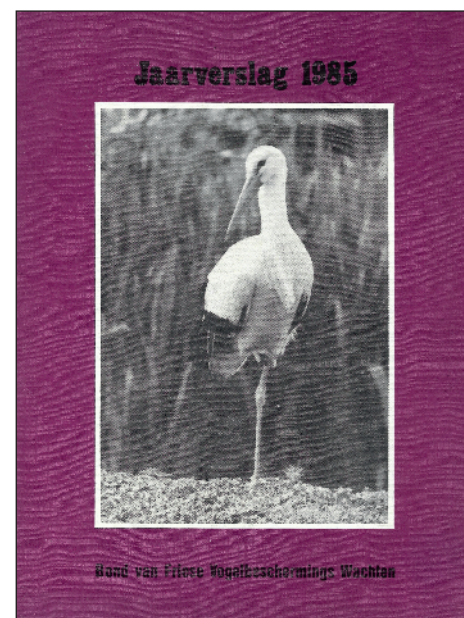
Vroeger een foto plaatsen in een gids was iets voor de drukker. Nu lever je alles panklaar aan met knippen, plakken en kopiëren. Wie had in 1985 gedacht dat je met een mobiel je

Slagerij De Boer

Het adres voor:
 Barbecue - Gourmet - Regionaal rundvlees
 Friberne varkensvlees
 Friese droge worst

Jongemastraat 35, 8701 JB Bolsward
 telefoon 0515 - 573795

Ambachtelijk lekker

Omslag voorkant BFVW jaarverslag 1985.

vondsten in het veld moet melden en dan thuis alle nesten op je PC in beeld te zien. Wat enorme veranderingen waarbij we ons vaak nog maar moeilijk kunnen voorstellen hoe dit voorheen ging. Zeker de jeugd kan zich er niets meer bij voorstellen. Mobiel, satelliet, Bluetooth, WIFI, netwerk, mail, PC, laptop, thuiswerken, App, Facebook enz.. Een totaal andere benadering van gelukkig nog dezelfde mooie Friese natuur. Als mijn Pake nog had geleefd (geboren 1903) en dit had meegemaakt was het antwoord vast en zeker geweest: 'Hast ek noch kofje yn 'e termoskanne? En donderje dat ding mar yn 'e feart.'

Zoals het aantal pagina's minder wordt in de loop der jaren, nemen ook de aantallen weidevogels af in het veld. Het landschap en met name het agrarisch landschap verandert. Meer wegen en bebouwing, meer recreatie, minder diversiteit in planten - monocultuur- en strakkere vormen. Ook dienen er zich nieuwe soorten vogels aan en sommige soorten gaan zich anders gedragen; denk aan de grote zilverreiger en de meerkoet en de fuut in de stadsgrachten. De verschijning van de zeearend en visarend. De meest gewone vogel, de huismus en de zwaluw, hebben het nu moeilijk door renovatie en nieuwbouw van goed geïsoleerde gebouwen. Resultaat: bijna geen nestgelegenheid. Steeds meer instanties en belangengroepen worden in de verslagen genoemd. Alle met de beste

bedoelingen om de vogelstand te verbeteren. Allerlei onderzoeken en meetresultaten passerend de revue. Het eieren zoeken in het vrije veld wordt ingeperkt en als laatste geheel verboden. Alleen de nazorgers, aangesloten bij de BFWV, hebben nog het voorrecht om een eerste eitje te vinden. Daarna alleen nazorg. En zo kun je wel blijven putten uit alle gegevens uit deze jaargidsen. Het geeft een goed beeld van hoe onze Friese natuur en boerenland is veranderd. Met alle emotie en zorg die er leeft bij mensen. Mensen met hart voor weidevogels en stadsvogels aangesloten bij de BFWV en de vele afdelingen van de plaatselijke vogelwachten.

Philip de Vries.

Omslag wacht Bolsward jaarverslag 1997.

Omslag voorkant nieuwste jaarverslag BFWV.

Omslag wacht Bolsward jaarverslag 2006.

Omslag eerste versie nieuwe stijl 2010.

BDM.NL
SPECIALIST IN GEO SOLUTIONS

MAXIMAAL RENDEMENT MET BDM
GROND EN GEWASSEN DIGITAAL INZICHTELIJK

*Tot 100 hectare
in één dag!*

- DIGITALISEREN PERCELEN
- GEWASINSPECTIES
- TAAKKAARTEN
- AFWATERINGSPLANNEN
- HERVERDELING KAVELS
- BEMESTINGSPANNEN

Brandsma Digitaal Meten (BDM) - De Syl 3 - 8701 PX Bolsward ☎ 085 079 4600 ✉ info@bdm.nl 🌐 www.bdm.nl

Predatie

Elk jaar praten wij fjildminsken (aaisikers, nazorgers, jagers etc.) over predatie.

Predatie hoort erbij in de natuur, echter in de loop van laatste 30/35 jaar is het helemaal scheefgelopen. Door nieuwe regels en wetten worden de predatoren in de natuur vergeleken met Disney figuurtjes.

Beste mensen, de natuur is uit het lood, scheef gegroeid, mismakkt, of hoe je het ook maar wilt noemen.

Alle predatoren zoals wij die kennen (hoeveel kent u er?) planten zich ongebreideld voort. Voor de weidevogels zijn er een aantal welke u misschien niet verwacht. Op de eilanden hebben ze namelijk veel last van eierroof door de egel... Maar ook ratten hebben een zeker aandeel in eierpredatie.

Mede door nazorgers die veel tijd hebben gestoken in monitoring is het voor de grootste predator van eieren nu toegestaan om deze te vangen en te doden. Dit mag alleen in aangewezen gebieden waar een specifieke vergunning voor is afgegeven door de provincie Fryslân. Dit is de overal veel voorkomende steenmarter. Ook in onze stad al flink aanwezig. Ik heb zelf jaren terug al een steenmarter gezien op de Friezenburg. Tevens zijn er al meldingen van doodgereden steenmarters op de rotonde van de Eekwerdlaan en de Harlingerstraat. Ook op boerderijen rond de stad zijn ze in groten getale aanwezig. Wiebe Palstra heeft veel tijd gestoken in de monitoring aan de oostkant van onze stad. Aan die kant

is begin november nog een vos geschoten door de jagers.

De vos is de laatste jaren ruim aanwezig in de Zuidwesthoek. Door opsporing proberen Marrit Post en ikzelf de vos al jarenlang te traceren d.m.v. sporenonderzoek en wildcamera's. De jagers zijn nu ook flink actief om de vossen te vangen en/of te schieten. Collectief De Súdwestkust zit er ook bovenop, nadat ik jaren terug d.m.v. beelden de onderzoekers van de RUG en bestuurders van de Súdwestkust heb weten te overtuigen dat vossen een grote boosdoener zijn in de roof van grutto eieren. Jetze Genee en Ronny Cuperus uit Makkum doen dit nu ook rond Makkum.

Vorig jaar (2020) zijn er in onze provincie meer dan 700 geschoten vossen geregistreerd. In 1 nacht kan een vos 200 nesten meenemen en opvreten.

Gelukkig weten we nu inmiddels vele gewoonten en looproutes van vossen wat resulteert in snelle ontdekking en afschot rond weidevogel kerngebieden. De martersoorten zijn echter van een andere orde. Deze zijn beschermd en mogen dus niet zomaar worden gedood als deze zich buiten de aangewezen gebieden bevinden.

Dan is het zaak om te zorgen dat marters en marterachtigen zich niet kunnen of willen vestigen. Holle bomen weghalen, takkenbelten opruimen. Gaten en kieren dichtmaken. Opstapjes blokkeren, zodat de marter bijv. niet via een kippenhok of boom omhoog kan springen. Dakpannen aan de onderkant afdichten met nertsengaas.

Ook geen honden of kattenvoer buiten laten staan.

Door alle inzet proberen we ook komend jaar weer een tot een succesjaar van de weidevogels te maken. 2020 werd uiteindelijk erg slecht door vele vliegende predatoren. Door nat weer, koude en laat maaien viel alles dit jaar (2021) goed op zijn plek en was dit jaar een redelijk jaar. Echter het kan nog beter door rond de weidevogel kerngebieden bijv. hoge bomen en riet weg te halen, zodat buizerd en kiekendief daar niet kunnen broeden. De grote roekenkolonies en kauwen in en rond onze stad zwermen ook elke dag uit en zijn een groot probleem. Want zij roven ook alles. Hier zijn ook beelden van gemaakt (Wiebe Palstra aan de oostkant van de stad waar de roeken van Bolsward en Nijland elke dag hun kostje bij elkaar scharrelen). Dit is een probleem van de laatste 10 jaar.

Samen kunnen we het verschil maken. Dit vereist inzet en veel vrije tijd en weten wat er in het veld gebeurt. Meldingen doorgeven van verse vossen- en marterpoep en ook foto's van sporen te maken. Doe dit met bijv. een autosleutel er naast te leggen om de grootte te kunnen inschatten.

Deze meldingen naar de websitebeheerder of medebestuurders sturen, zodat Marrit en ik een melding krijgen en kunnen zien wat wij eventueel kunnen doen.

Ik wens jullie een goed weidevogeljaar toe!

Jan Kroese.

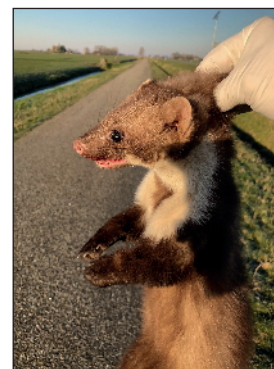
Sporen, Vos in riet.

Sporen, Vos met staart streep.

Aangevreten Kievit.

Gevangen Steenmarter.

Uitgerold grutto ei uit nest.

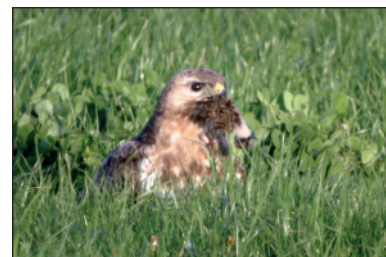

Sporen, Marter.

Afdruk van de rechter voorpoot van een Steenmarter.

Opeenvolging van pootafdrukken Steenmarter.

Predatie door roofvogel.

Aangevreten kievitsei.

Tellingen en waarnemingen van Eelco Brandenburg

Ook dit jaar weer een imposant stuk van onze trouwe leverancier Eelco Brandenburg.

Aangevuld met vele prachtige foto's. Van al deze waarnemingen en tellingen, vaak over tientallen jaren, zou Eelco een heus boekwerk kunnen samenstellen. Werkelijk een prachtig stuk leesvoer voor de echte liefhebber. We hebben voor het eerst geprobeerd om van alle jarenlange tellingen van de huiswaluw een trend weer te geven. En wel in de vorm van een grafiek. Hierin kun je nooit alle specifieke

opmerkingen meenemen, zoals percentages vooruitgang of achteruitgang. Ook het effect van het afsteken van **Huiswaluwnesten** wordt niet specifiek benoemd, maar heeft grote invloed op de totalen. Ook zijn de tellingen onderhevig aan de corona maatregelen van de afgelopen twee jaar. Wel hopen we zo enig inzicht te geven aan onze lezers over wat de vogelstand over jaren doet.

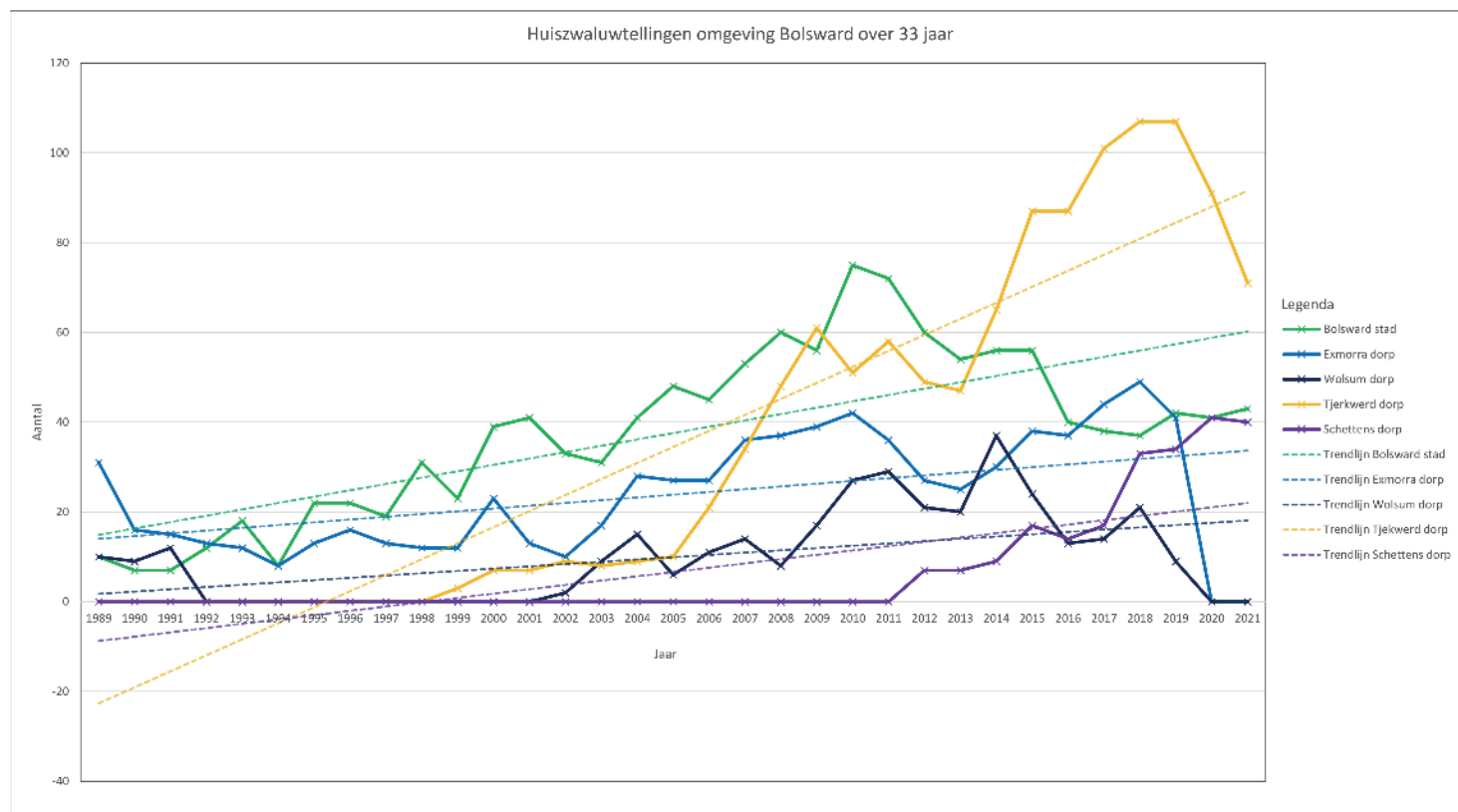
Naast de grafiek zijn er dit jaar ook twee tabellen gemaakt. De één gaat over de vrij constante meldingen van geringe soorten in of nabij Bolsward. De andere gaat over de verdere

ringmeldingen over de laatste 10 jaar in onze gids.

De volledige beschrijving van alle waarnemingen en tellingen zijn op onze website te vinden.

Hierin zijn voor de nieuwsgierige lezer alle specifieke zaken rondom waarnemingen en meldingen te vinden.

Als laatste is vermeldenswaard dat tijdens de tellingen Eelco met enige regelmaat op pad was met zijn vrouw. Maar ook regelmatig met Jappie van der Meer, onze uilenman.

Wat lezen we uit deze grafiek? De trend is vanaf 1989 t/m 2019 overwegend positief. Wat opvalt is dat in de jaren van corona (2020-2021)

Eelco Brandenburg niet adequaat kon tellen. Wat ook opvalt is dat vanaf 2005 t/m 2011 Bolsward en Tjerkwerd uitschieters zijn. Echter stijgt

Tjerkwerd mooi door waar Bolsward achteruit gaat. Soms is de grafiek grillig wat mede veroorzaakt wordt doordat nesten worden afgestoken.

Bleeker

Schoenen - Podotherapie - Podologie - Pedicure

Jongemastraat 7 Bolsward 0515-572584 www.bleekerschoenen.nl

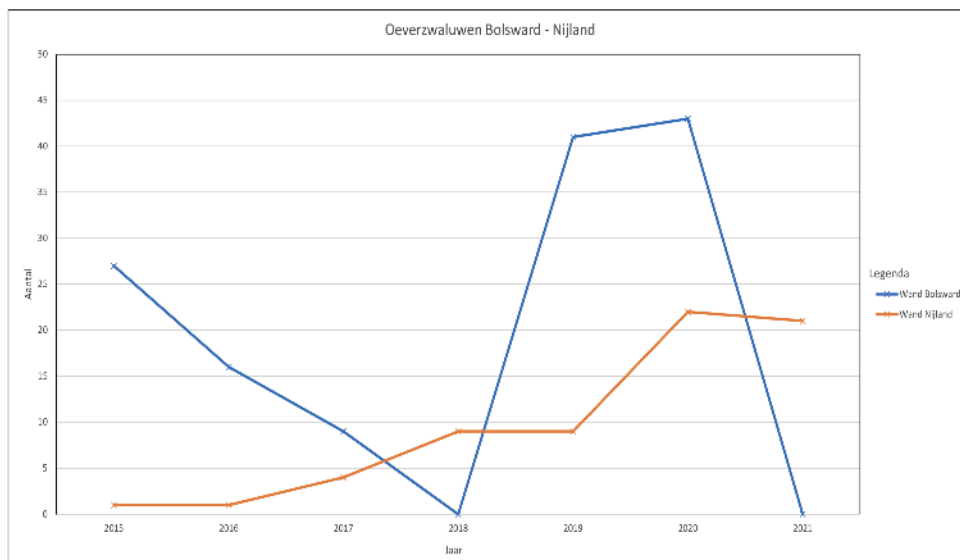
Boerenzwaluw

8 Nesten waarvan rond 16 augustus 2 mislukt zijn in de jongenfase. Wel 10 maal een bezoek aan Brandsma gebracht met het doel de nesten vanaf het begin t/m het uitvliegen objectief te kunnen volgen teneinde op een juiste manier nestkaarten in te kunnen vullen. Op 4 oktober nog 10 ex. vliegend gezien rond de NH Kerk in Lollum.

Oeverzwaluw

Bolsward: Op 1 juni slechts eentje bij de wand vliegend maar niet ingaand. Precies één week later 's middags drie en tussen 19.40 en 20.10 uur eindelijk 2 ex. tweemaal in- en uitvliegend. Helaas op 12 juni geen enkele Oeverzwaluw meer. Mogelijke oorzaken: woekering riet e.d., geen nieuw zand erin?

{Noot redactie: er is in het vroege voorjaar wel zand verversd en aangevuld. Totaal 80 kg. En er is gesnoeid. Door het natte en groeizame voorjaar stond de begroeiing voor de wand in mum van tijd weer hoog.} Ook op bijv. 16- en 23 juni geen zwaluwen. Op 14 juli zag ik dat het riet enz....verwijderd was en er vlogen weer enige (3) Oeverzwaluwen, maar wederom niet in de holten gaand.

Huiszwaluw op nest.

Boerenzwaluw op nest.

Oeverzwaluw bij ingang nest.

UW ALLROUND DIERENZAAK

VOOR AL UW DIERENBENODIGDHEDEN EN HENGELSPORT

DISCUS

**DIERENSPECIAALZAAK EN
HENGELSPORT A.P. VAN DER FEER**

DIJKSTRAAT 13-15 / 8701 KB BOLSWARD T 0515 - 58 12 52 E DIERENWINKEL@APVDFEER.NL
W DISCUSVANDERFEER.NL | GRATIS PARKEREN OP EIGEN TERREIN ACHTER DE WINKEL.

YKEMA OPTIEK

OPTICIEN CONTACTLENSPECIALIST

Marktplein 4
8701 KG Bolsward E info@ykema-optiek.nl
T (0515) 57 76 01 I www.ykema-optiek.nl

E E

W W M

W W M E

W W M E

De inventarisatietijd was nu al voorbij (20 mei/15 juli). Dit jaar dus van 43 naar 0. Erg jammer en helemaal niet verwacht.

We hopen in 2022 op een beter resultaat, dit zal wellicht het laatste jaar zijn i.v.m. de huizenbouw een jaar later (verplaatsing van de wand?).

In Breezanddijk op de Afsluitdijk telde ik op 6 juni: **33** bewoonde nesten in nieuwe zandbelten (zie 2020), op 4 juli waren er nog enkele vogels, op 8-7 was deze plek verlaten. 1 Nestkaart aangelegd. Toch een mooi resultaat.

In totaal liefst 71 nestkaarten voor Sovon gemaakt voor 12 verschillende soorten, vooral ten behoeve van de drie soorten zwaluwen.

Tabel: Meldingen van individuele soorten door Eelco Brandenburg in- of nabij Bolsward.

Vogelsoort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zwarte Roodstaart territoria Bolsward	3	4	3	5	4	5	5	3	5
Ransuil kuikens territoria Bolsward		2	6	0	5	4	8	1	1
Ransuil door Eelco geteld op Roestplaatsen		138	408	546	128	-	264	250	92
Totaal getelde Ransuilen in Friesland	828	707	1800	1700	600	-	425	1476	419
Slechtvalk Bolsward Martine toren.	1	1	1	1	1	1 of paar	1 of paar	1 paar	1 paar
Grote gele kwikstaart bij de Waterzuivering	1	1	2	2	1	1	1	-	1
Boomvalk paar Hartwerd en Folsigare			-	-	-	-	1 paar	2	-
IJsvogel			-	2	2	1	2	1 paar	1
Groene specht-exemplaar			-	-	-	-	1	1	1
Blaauwborst { zang } meertjes Ugolaan	-	3	1	-	-	-	-	3	1

Verdere meldingen:

Reuzensterns: op 27 augustus 2021: 10 ex. slapend in de omgeving van het uitkijkplateau Workumerwaard. Op 12-9, maar dan in de middag, telde ik liefst 61 ex. bij It Soal camping Workum én om 23 ex. op het Gaast wad, terwijl vanuit de hut Piaam nog 2 te zien waren. Op 2-10 nog 4 bij Workum en 1 bij Molkwerum. Tijdens de drie simultane slaapplek-tellingen op de vrijdagavonden 13-, 20- en 27 augustus werden resp. 73, 68 en 79 Reuzensterns geteld op 18, 17, en 16 slaapplekken.

Dit is de helft minder dan in voorgaande jaren. Het zou kunnen zijn dat het broedsucces in de Oostzeebroedgebieden lager was óf dat de vogels op onbekende plaatsen sliepen.

Flamingo: verschillen tussen twee soorten.

Grote of Europese Flamingo: vrij smalle halzen, de wijfjes hebben kortere dan de mannetjes. Verder lange, dunne hals en lange poten, kleine zwarte snavelpunt op boven- en ondersnavel, die is mooi afgescheiden en kort. Poten, knieën, zwemvliezen zijn zuurstokroze. Veren wit en in de baltstijd ietsje roze. Geen sierveren op hals en rug, ook niet bij de balts.

Eerste jaars: poten en knieën donkergrijs, ook snavel en kop, wit verendek.

Dit alles vergeleken met de Chileense Flamingo's (zie volgende pagina).

De Wolk Glas B.V.
De Wymerts 2E, 8701 WT Bolsward
www.dewolkglas.nl
www.jaloezieglas.nl

De Wolk Glas voor al uw glaswerk!

De Wolk Glas: sinds 1996 producent van isolatieglas & jaloezieglas

De Wolk Glas is geen tussenhandel, maar produceert zelf isolatieglas & jaloezieglas in eigen fabriek met de modernste machines en onder de hoogste kwaliteitseisen.

Of u nu een klein stukje enkelglas nodig heeft of uw complete woning wilt beglazen u bent bij ons altijd van harte welkom, ook voor advies of bezichtiging van onze showroom kunt u bij ons altijd vrijblijvend terecht.

- ✓ Isolatieglas HR++
- ✓ Spiegels
- ✓ Gelaagd veiligheidsglas
- ✓ Zonwerend glas
- ✓ Hardglazen deuren
- ✓ Brandwerend glas
- ✓ Glas in Lood
- ✓ Enkel glas
- ✓ Monumenten glas
- ✓ Voorzetramen
- ✓ Plexi glas
- ✓ Figuurglas
- ✓ Draadglas
- ✓ Geluidswerend glas
- ✓ Isolatieglas met roeden
- ✓ Beglazingsmaterialen

Bekijk nu het productieproces op onze website dewolkglas.nl

Glasvervanging van alle soorten glas!

Onze eigen professionele glas schade-/herstelservice staat garant voor een snelle service maar ook met de hoogste kwaliteit. Wij kunnen isolatieglas binnen 24 uur produceren dus u zit nooit lang met glasschade.

- ✓ Eigen fabriek
- ✓ Ontwerp en montage
- ✓ Hoogste kwaliteit
- ✓ Snelle service
- ✓ Totaalleverancier

Glasvervanging!

0515-576796
info@dewolkglas.nl

Chileense Flamingo: kortere dikkere hals dan de Europese en kortere poten. Grote zwarte snavelpunt met zwarte deel bovensnavel tot voorbij de knik. Holronde begrenzing zwarte snavelrand. Rode sierveren op schouders en rug, rode vleugel- en staartveren altijd zichtbaar.

Poten groen met roze/rode gewrichten.

Eerste jaars: rugveren bruin, donkergrijze snavelpunt, poten egaal grijs.

In Zuid-Holland/Zeeland in herfst en winter en in Duitsland (voorjaar) komen dan nog zo'n 15 hybriden (kruisingen tussen Grote- en Chilenen én nazaten van Caribische x Grote Flamingo's, zelfs t/m de 3e generatie, voor).

Van 25 april tot 1 mei 2021 voor de tiende maal (in elf jaar) naar Zwillbrock in Duitsland geweest. Hier zo'n 30 uur aan onderzoek gedaan en mijn gegevens daarna aan het Biologisch Station aldaar verstrekt. We hebben op 29 juli liefst 15 jongen kunnen vangen en ringen. Drie hele kleintjes waren daarvoor nog te jong. De eerste vier zijn nu – oktober 2021 – al in Zuid-Holland! Momenteel zijn daar 79 exemplaren.

Zwarte Zwaan: bij de Steile Bank te Nijemirdum. 3 Broedgevallen o.a. op 3-8: paar met 6 kleine (ca. 2 weken oud) jongen én 2 paren met resp. 2- en 3 grote jongen.

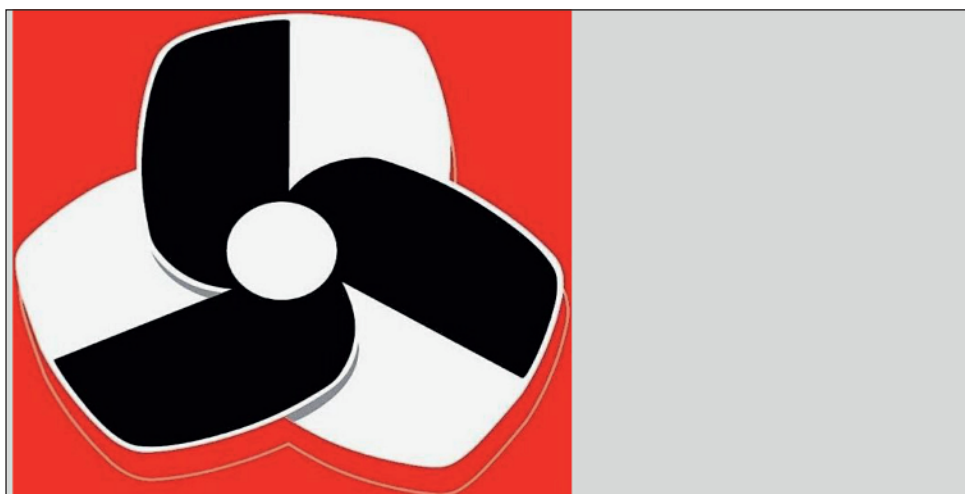
Visarend: was o.a. op 12-9 bij Gaast e.o. tijdens de slaaplaatsstelling Reuzensterms.

Koereiger: Op 14-11 twee ex. in de Workumerwaard. Soort uit Zuid-Frankrijk, zuidelijk Spanje en Marokko. Lengte 51 cm, 0-1 broedgeval in ons land, 3 tot 12 overwinteraars, meestal in N- en Z Holland en Zeeland.

Zeearend: op de Steile Bank Nijemirdum op 3-8, liefst 3 ex.. Bij de Galamadammen op 26 april twee jongen van ongeveer twee weken, één overleefde en wederom een paar met nu 2 jongen bij Makkum! In ons land waren in 2020 achttien paren waarvan 14 met succes hebben gebroed: 22 jongen uitgevlogen.

Roodhalsgans: op 3-1 eentje tussen Brandganzen nabij Allingawier: Meerweg richting Gaast.

in de loofbossen. De Tjiftjaf reist niet verder dan o.a. Spanje, N-Afrika en heeft geen hinder van het vroeger komende voorjaar, broedt meestal 2 maal en de Fitis maar 1x. Het aantal jongen bij de Tjiftjaf is dan ook 1,5 keer hoger. Beide soorten broeden op de grond en nesten zijn erg moeilijk te vinden, de informatie komt dan ook voornamelijk uit ringvangsten (CES) waarbij de verhouding volwassen en jonge vogels wordt bepaald. In zachte winters blijven in ons land enkele honderden Tjiftjaffen.

MESTMIXEN, MESTVERPOMPEN, IN- EN VERKOOP VAN MESTOPSLAGEN EN MIXERS, ADVIES EN KEUREN VAN MESTOPSLAGEN.

Heeres Mix- en Pomptechniek BV

Industriepark 13

8701 PN BOLSWARD

T 0515-569367

Whatsapp 06-53540558

E info@heeresbolsward.nl

Tjiftjaffen Bolsward: Op 16-3-2021 de eerste gehoord in de omgeving van Bloemkamp en dat is 3 dagen vroeger dan in 2020. De 2e op 18-3 Hoog Bolwerk bij zwembad. Met deze soort gaat het redelijk goed, zowel vanaf 1990 als 2006 vooruitgang. Dit in tegenstelling met de Fitis! De laatstgenoemde trekt veel verder naar landen ten zuiden van de Sahel. Hij is voor de tegenwoordig eerder invallende lente te laat terug en mist daardoor de voedselpiek voor de jongen met name

Blauwe Kiekendief: op 12-1 een mannetje op Noordwaard Makkum en een vrouwtje op 19-2 in het Heidenschap.

Broedzorg vogels, dus nestkastjes (vervolgstukje op de Jaargids 2017, 2018, 2019 en 2020)

Het merendeel van de Kool- en Pimpelmezen begon omstreeks 8 april 2020 met de leg, enkele dagen later als gevolg van de erg koude maart. De gemiddelde 1e eileg datum van de Koolmees was vroeg gemiddeld met 19 april en van de Pimpelmees 15 april. Dit was 11 april. Beide soorten startten met broeden iets voor het leggen van het laatste ei. Dit om het uitkomen van hun kroost enigszins gelijk te laten lopen met de rupsenpiek.

De Koolmees had een gemiddelde legselgrootte van 8.32 eieren en is zodoende de terugval in eieren tussen 2012 en 2016 te boven gekomen: 1,14 ei (14%) groter dan in 2016. De Pimpelmees is jammer genoeg nog niet zover.

Koolmees: Gemiddelde nestsucces was 75,0% in 2020. In Nederland (58.602 eieren) is laag gemiddeld vanaf 1980. Het aantal uitgekomen jongen in ons land in 2020 was 46.143 voor de 1e legfels en 2.447 voor de vervolglegfels. Totaal **uitgevlogen** jongen van 1e leg 41.864, dat is resp. 90,7% en van het 2e leg 1988 is 81,2%. Opgeteld 43.852.

De gemiddelde legselgrootte van het 1e broedsel was 8,13 eieren en 5,81 eieren voor de vervolglegfels. Dit Sovongetal betekent een laag-gemiddelde legselgrootte voor het eerste broedsel over de reeks vanaf 1980.

Pimpelmees: Het gemiddelde nestsucces was 79,3% voor de eerste legfels en 55,7% voor de vervolglegfels. Gemiddeld **nestsucces** was 80,4% en dat is laaggemiddeld over de laatste 15 jaar - tussen 1982 en 2017 - was dit 85,1%. Er zijn 26.894 eieren 1e leg en 379 eieren vervolglegfels gemeld. Daarvan zijn er in totaal 23.034 jongen uitgekomen dat is 85,9% (22.786) en 65,4% tweede leg (248). **Uitgevlogen** 21.075 (92,5%) en 211 (85,1%) jongen van de vervolg legfels.

De gemiddelde legselgrootte van de 1e broedsels was bijna 9,38 eieren en 6,02 voor de 2e leg.

In 2016 gemiddeld 9,11 eieren, dus erg laag, daarna enig herstel echter na 2019 niet meer.

Casarca: Broedgevallen door het heimelijke gedrag moeilijk vast te stellen. In 2019 12 geteld, de meeste waren overzomerende paren. Maar ook jongen in het grindgat bij Weurt - Gelderland - én op 2 plekken in Drenthe en Groningen. Op 5-8: 7 ex. in de Workumerwaard.

Aalscholver: Op 19-2-21 telde ik maar 13 ex. op de slaappleaats in een bosje richting Schettens. Ook op 18 oktober hetzelfde aantal.

De Merel: Alweer een zeer algemene vogel die hard (**30%** sinds 2016) achteruit gaat. Dat betekent honderdduizenden minder van de geschatte 675.000 tot 1 miljoen. Daarom het Jaar van de Merel in 2022 (2021 is een voorbereidend jaar). Wie had dit gedacht! Oorzaken o.a.: kappen van bomen, struiken in woonwijken, tuinen, parken en met name grote sterfte door het Usutu-virus in vooral 2018 en 2019. Echter vóór deze uitbraak al een wat mindere reproductie en

Ook voor uw hypotheek staan wij voor u klaar

attentiv

Attentiv A Boskma B.V.

Kleine Dijklaker 45
8701 HX Bolsward

T 0515-580402

E boskma.bv@attentiv.nl

I www.solideverzekerd.nl

RegioBank De buurtzame bank.

Zelfstandig Adviseur.

lagere aantallen in bebouwd terrein en in bossen op de zandgronden.

Krooneend: schatting ongeveer 400 paren in 2019 (geteld 154) en is vanaf 2008 stabiel, daarvoor jaren vooruitgaand. Het aantal niet-broedvogels is min of meer te vergelijken met het aantal broedparen.

Genoemd aantal behoort bij de ZW- en Centraal Europese populatie die ongeveer 55.000 ex. zal bedragen. De meesten broeden in Spanje en in Zuid-Frankrijk, waarvan zo'n 50% de rui en de winter doorbrengt in o.a. Zwitserland bijv. bij de Bodensee.

In ons land ruien ze vooral in Oost-Flevoland, in de Gouwzee bij Volendam, in de duinen bij Wassenaar (Meijndel) en langs de Friese IJsselmeerkust. Ik telde er bijv. Op

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

20-9-'20 204 ex.. 127 ex. op 11 juli 2021. Afsluitdijk richting Kornwerderzand en op 9-9 wederom rond de 200 ex.. Totaal zijn er bijna 1600 ex. in het najaar. De mannetjes gaan eerder naar de ruiplaatsen dan de wijfjes. Eerste broedgeval in 1942. Eind jaren '70 ruim 60 paren, maar door ernstige waterverontreiniging stierven de kranswieren uit. Dus geen eten meer voor deze soort met als gevolg nog geen 20 paar! Gelukkig kwamen deze waterplanten later terug door de verbeterde kwaliteit van het water.

Broedgebieden: Randmeren Flevoland, Vinkeveense Plassen, veengebied Botshol bij Abcoude, het hierboven genoemde Meijendel, bij Bergen op Zoom (NB) én bij ons het IJsselmeergebied.

Tenslotte is het onbekend of er nu ook nog buitenlandse Krooneenden naar ons land komen; rond 1950, 1960 waren dat er zeker honderden.

Dit jaar circa **54** territoria langs de IJsselmeerkust en omstreken, d.w.z. tussen Breezanddijk en Stavoren kunnen noteren. Moeders met jongen bij Piaam en Zurich.

Cetti's Zanger: (riet/moeras vogel)
Op 18 april 2021 hoorde ik 4x en zag ik hem eenmaal bij het Sneekermeer en op dezelfde dag, ruim een uur later,

bij Workum nog eentje (uiteraard niet dezelfde). Daarnaast heb ik bij Oudega-SWF en Makkum en (wederom Workum) deze soort meerdere keren gehoord. Schatting in Nederland zo'n 3.000 tot 3200 ex. in 2019, waarvan ongeveer 1260! in de Biesbosch. Gaat nog steeds goed vooruit o.a. bij Kinderdijk (ZH), Oostvaardersplassen en Leerdam. In Friesland zeldzaam, maar in 2021: tien tot 12 territoria. Prachtig!

Grote Zilverreiger: op 2021 **49** ex. op de slaapplaats bij Wommels en op 30-8 's avonds 46 ex. Vogelhut, De Ral, Piaam.

Rosse Stekelstaarteend: Het mannetje is in de zomer kastanjebruin en heeft een zwarte nek en witte wangen, snavel lichtblauw. De staart wordt omhoog gehouden vandaar de naam. Het vrouwtje en onvolwassen vogels zijn rossig bruin, ook de kruin. Zij hebben echter een **zwarte** snavel en lichtbruine wangen.

In de winter ziet het mannetje eruit zoals het wijfje, uitgezonderd de zwart/witte kop. Eigenlijk afkomstig uit Noord-Amerika. Wordt echter in ons land veel in watervogel collecties gehouden. Door ontsnapping en/of loslaten is een kleine populatie ontstaan. Door het voornoemde dus standvogel hier.

(Broed)paren de laatste paar jaar: 4 tot 7. Overwinteraars circa 70 ex.. In Engeland meer.

Op 8 januari telde ik bij Oud-Loosdrecht liefst **59!** Echter deze soort is helaas – met enkele andere – door de Europese Unie aangemerkt als invasieve exoot en dienen volgens de EU te worden bestreden, omdat ze misschien inheemse soorten *zouden kunnen* bedreigen dan wel landbouwschade *zouden kunnen* aanrichten, maar dit zijn allemaal onzekere feiten! In Groot-Brittannië komen ze inmiddels niet meer voor. In het jaar 2000 nog zo'n 5.000 ex.. Ik zou het erg jammer vinden, want onze natuurdiversiteit kalft al zo snel af. Tijdens de evolutie hebben mannetjes van de meeste vogelsoorten hun penis verloren, behalve o.a. deze soort 20 cm. De Wilde Eend 13 cm.

Echter de ondersoort van de Rosse Stekelstaart in Argentinië steekt hen naar de kroon: 42 cm!

Nu ook aanhanger verhuur:

Pak een Bak

Met vriendelijke groet,

Car Cosmetics Piersma
Rients Piersma

De Marne 126b 8701 MC Bolsward
Tel. (0515)575068 - mobiel (06) 28 71 80 55 - carcosmeticspiersma@home.nl

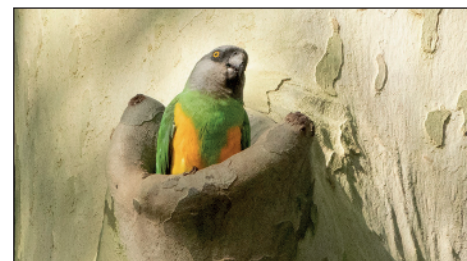
Kleine Canadese Gans: Op 5 augustus maar liefst **133** in de Workumerwaard geteld. De meesten zijn m.i. kruisingen met Brandganzen. Ze komen vooral voor bij Purmerend, de Neck enz., in Noord-Holland.

Sneeuwganzen: Op 11-8 wederom bij Koehool (Firdgum) **72** ex.. Verdeling: 51 witte fase, 11 blauwe en 10 jongen. Afkomstig uit Neuss bij Düsseldorf, nu al de 12e keer op rij in onze provincie.

Twee Papegaaien: Tijdens mijn aflezingen van de gekleurde Kokmeeuwen in Groningen zie ik zo af en toe ook de Senegalpapegaai ook wel het *Bonte Boertje* genoemd. De vaste bezoekers van het Noorderplantsoen noemen hem Randy! Deze vogel is al

sedert 1999 in dit park. Herkomst onbekend, maar wellicht ontsnapt of losgelaten. Het is een mannetje en meer dan 22 jaar oud. Menu: zaden, knoppen, vruchten van o.a. Taxus, Es, Iep, Esdoorn, Linde, Haagbeuk, Appelen Perenboom, voedertafels enz.. Hij bewoont meerdere holtes en heeft al vele strenge winters overleefd. Imiteert bijv. Spreeuwen en zij hem! (In 2006 en 2007 twee broedgevallen bij Den Haag, daarna verleden tijd). Randy heeft sinds 2018 een vriendje – jammer genoeg geen wijfje! – namelijk een Grote Alexanderparkiet naaste familie van de vooral in de Randstad voorkomende Halsbandparkiet. De Grote Alexanderparkiet (ca. 200 ex. Amsterdam e.o.) heeft echter wijnrode vlekken op de rug en is genoemd naar Alexander de Grote, de koning van Macedonië die Perzië (Iran) enz. veroverde (3 eeuwen vóór Christus). Aanvankelijk brachten ze elkaar voedsel, af en toe baltsend, maar paren lukte natuurlijk niet, wel inmiddels gezworen kameraden! Het Bonte Boertje is dus gelukkig niet meer Remi! Hen beide bijv. op 2 maart gezien. Ook 4 Geelbuikschilpadden in dit park.

Bonte Boertje (foto, E. Brandenburg).

Grote Alexanderparkiet (foto, E. Brandenburg).

Beide soorten bij elkaar (foto, E. Brandenburg).

U bent van harte welkom in

MIEDEMA

FISH & CHIPS

BOLSWARD

Snekerpoort 7
Tel. 0515 572209

**MIEDEMA's
LUNCHROOM**

Snacks, frites en broodjes
Koffie en gebak
Schep- en softijs
Diverse heerlijke menu's
Diverse biersoorten
Diverse stokbroodjes

Terras op zuiden!

Geopend:
Ma/Za 10.00 - 00.00 uur

Appelmarkt 4
Tel. 0515 575700

Witoogend: Op 20-12-2020 zag ik aan de rand van Lelystad een mannetje, geringd als kuiken op 4-9-2014 in Duitsland: Rehburg niet zo ver van Hannover, afstand circa 320 km. Hij was toen voor de 4e winter in ons land en de tweede keer in Lelystad, maar wel nog broedend bij onze oosterburen. Daarnaast is hier ook een wijfje waargenomen, eveneens afkomstig uit het herintroductieprogramma van het Ecologisch Beschermingsstation Steinhudermeer en er geringd eind juli 2015. Ook voor haar de tweede maal in Lelystad. Op 19 juni een mannetje in het Holteveen bij Dwingeloo in Drenthe.

Deze eend is ietsje kleiner dan de Kuifeend, vanzelfsprekend witte ogen. Roodbruine kop, hals en borst. Bij de man is de bovenzijde zwart met een zwarte vlek onder de staart. Het vrouwtje heeft echter een witte vlek onder de staart en is doffer. Nul tot 1 broedgeval. 10 tot hooguit 15 ex. in de winter bij ons (2013-2015). Verwarring met wijfje Kuifeend ligt op de loer!

Kuifaalscholver: broedend aan rotsige kusten van o.a. IJsland en W-Siberië. In ons land in 2013 een zeker broedgeval op Neeltje Jans, maar

nul in 2016. Is een vijfde kleiner (en slanker) dan de Aalscholver, dunner hals, kleinere rondere kop, steil en gehoekt voorhoofd, ogen omsloten door veren. De gewone Aalscholver (Ali) heeft een platte kop.

Hij is ook buiten het broedseizoen kust gebonden: veren drogen enz.

Voedsel: kabeljauw, haring, zandaal. Overwinteraars 15 à 20 ex.. Ik zag er twee bij de Zuidpier IJmuiden op 22-12-2020.

Kanoet: Enige wetenswaardigheden: op 20-10-2020 zag ik een jonge vogel in het slik bij het strand van Harlingen foeragerend, maar deze was op 4-12-2020 om 9.50 uur in de weilanden bij Cornwerd. De antenne gaf als snelheid 0 km per uur aan, dus ..... Geringd 21-9-20 op Griend.

Een andere (volwassen) zag ik op 16-11-`20 bij het strand van Harlingen, vloog op 4-12-`20, 11.13 uur met 31,12 meter per seconde boven de Waddenzee r. Oosterbierum. Een soortgenoot was op 10-10-`20 's avonds om half acht – al donker – nota bene bij Greonterp, dus ver van de Waddenzee!

Op 5 maart ongeveer 230 ex. bij Zurich, 2 geringde kunnen aflezen.

Stormmeeuw: 40-60 cm, spanwijdte 110-125 cm. In februari en maart heb ik vele honderden, soms enkele duizenden bijna overal in onze regio in de graslanden gezien, foeragerend op o.a. regenwormen. Ze eten verder o.a.: zeepeieren, schelpdieren maar ook vis. In ons land standvogel en blijft hier

Makelaardij
CHRIS DRAIJER
makelaardijdraijer.nl

**Uw belang staat als
een huis!**

duś gedurende de winter. Daarnaast overwinteraars uit Scandinavië, Rusland uit de Baltische staten e.d.: zo'n 350.000 à 400.000 ex.. Het aantal (broed) paren bedroeg in 2019 hooguit 2200, de helft hiervan zit in het Waddengebied en daarmee gaat het slecht. Zeer laag broedsucces, vele paren krijgen geen enkel jong groot. Daarom een neerwaartse trend, zowel op de lange termijn vanaf 1990 als na 2008. Overigens is dit ook het geval bij nagenoeg **alle** meeuwen-soorten!

Live Atlas Sovon

Een nieuw project – eigenlijk een vervolg op het verschijnen van de Vogel Atlas van Nederland in november 2018 – is laagdrempelig. Je kunt bijv. een kwartier tellen of minder, een uur enz.. in o.a. je naaste omgeving (wijk) en uiteraard ook (veel) verder. In een heel of half-kilometerhok of in minder, dus een gedeelte ervan. Ook vanaf één punt. Zowel de vliegende – als pleisterende – enz. vogels worden geteld, met name de aan - of afwezigheid wordt vastgelegd, maar ook broedgegevens kunnen worden meegenomen. Zeer geschikt voor onder meer Vogelwachten e.d.. Het kost nauwelijks enige inzet. Ook dagvlinders, zoogdieren, libellen kunnen ingevoerd worden. Zeer aanbevelenswaardig!

Tenslotte én actueel: Ik vond in november tussen de Kop Afsluitdijk en Harlingen minimaal 19 dode **Zeekoeten!** Oorzaken vermoedelijk vogelgriep, maar ook andere factoren zoals parasieten, zwerfvuil, stookolie én verhongering spelen mee. Ze broeden o.a. langs de rotskusten van Engeland, Noorwegen, IJsland en dichterbij op het eiland Helgoland Duitsland (daar 3x geweest).

Op de volgende pagina nog een tabel met **Ringmeldingen** over de jaren in onze gids door Eelco Brandenburg.

Eelco Brandenburg.

Turfkade 38, 8701 JM Bolsward,
Tel: 0515-573452
E-mail: e.brandenburg@hetnet.nl

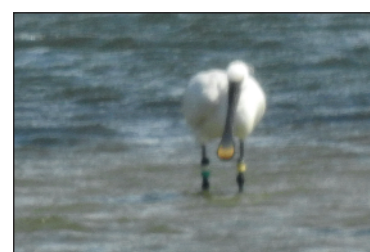

Na gedane arbeid, lekker genieten.....

HEMA

Lunter's Warenhuis
Appelmarkt 15 Bolsward

Ringmelding vogelsoort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kleine Rietgans Laard en Zaad/Nijland	9	2	2	2	1	3	3	2	
Brandgans	2	2			1	1	3	3	3
Kokmeeuw	2	1	1	1	2		3	2	5
Lepelaar	1	1	1	1	1	5	2	3	5
Grutto		1	1	1	1	2	50	1	1
Stormmeeuw			1						
Kolgans				1			2	2	1
Meerkoet				1		1			
Witte Kwikstaart				1					
Grote Zilverreiger				1	1	1			
Pontische Meeuw					1				
Grote Mantelmeeuw					1	1			
Grote Canadese Gans					2				
Rotgans						1			
Ooievaar						1	1	1	
Grauwe Gans						1	10	1	2
Zilvermeeuw						1	2	2	3
Kemphaan						1	2		
Knobbelzwaan						1	1		2
Goudplevier						1			
Kanoet							1	6	2
IJslandse Grutto							1		1
Tureluur							1		
Scholekster							1	2	3
Dwerggans								1	
Kleine Zwaan								1	
Stadsduif								1	
Visdief									1
Tapuit									1
Kluut									3

Foto's hierboven van soorten uit de tabel (Grutto, Visdief en Lepelaar).

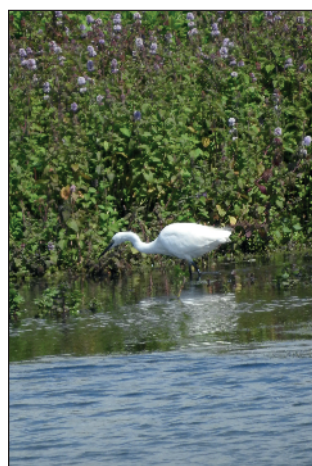
Foto's hieronder overige soorten en niet uit de tabel.

Drieteenmeeuw (zuidpier IJmuiden).

Roerdomp.

Kleine Zilverreiger.

Groene Specht.

Indische Gans.

Elco met Flamingokuiken (Duitsland).

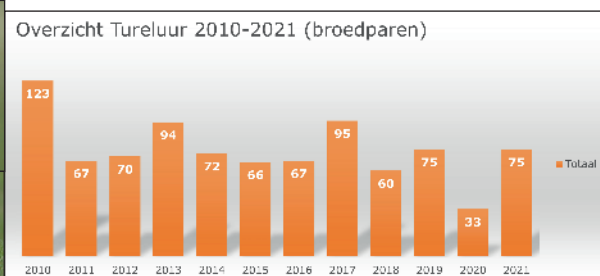
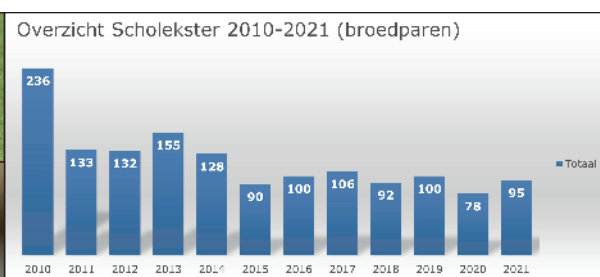
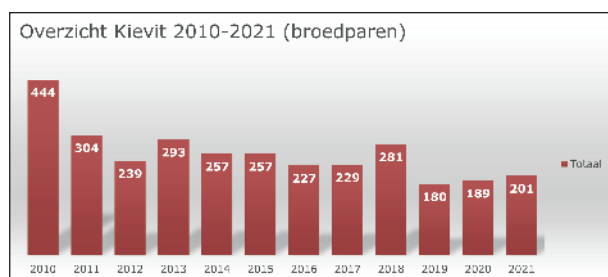
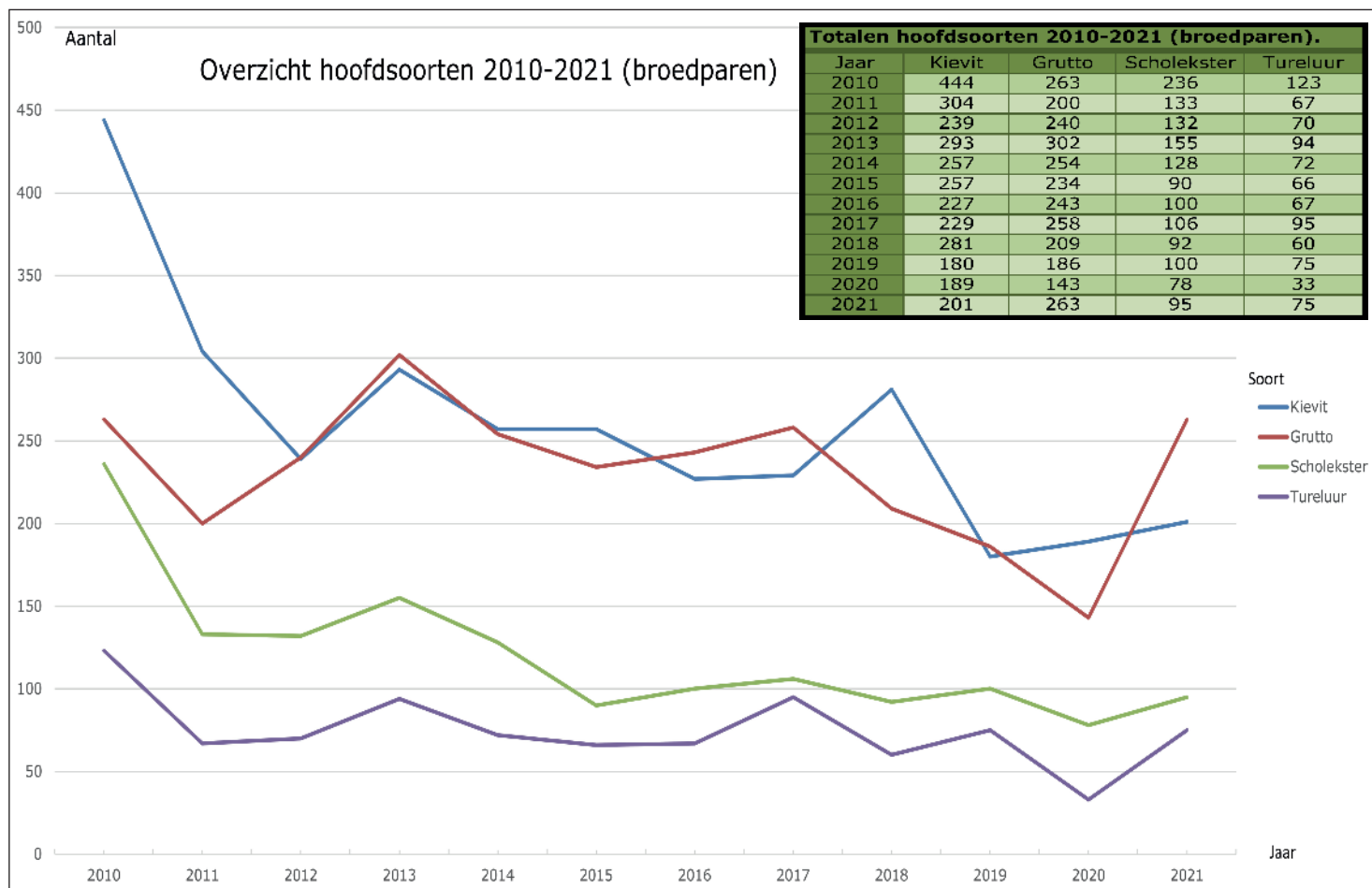
Nazorgcijfers Bolsward 2010-2021

Dit is het derde jaar op rij dat we in deze vorm de cijfers van de vier hoofdsoorten weergeven. Het geeft een totaal overzicht van de gemelde broedparen door onze nazorgers. Wat meteen opvalt is dat de lichte stijging van de Kievit doorzet. En de andere drie soorten laten ook een flinke stijging zien. De tureluur en met name de grutto laten een sterke stijging zien.

De cijfers gaan dus over de broedparen maar wat er aan kuikens vliegvlug is geworden is niet duidelijk. Je kan er gerust vanuit gaan dat veel van kuikens gepredeerd zijn. De stijging is mede te danken aan het natte voorjaar, waardoor boeren later hun landerijen konden bewerken. Door de natte bodem was het voedsel goed bereikbaar. Al met al van een dalende lijn eindelijk weer een duidelijke stijging in de cijfers van de broedparen.

Hopelijk zetten deze cijfers door en is het niet afhankelijk van één nat voorjaar.

Rutger en Philip.

de cijfers

- IN DE REGIO'S -

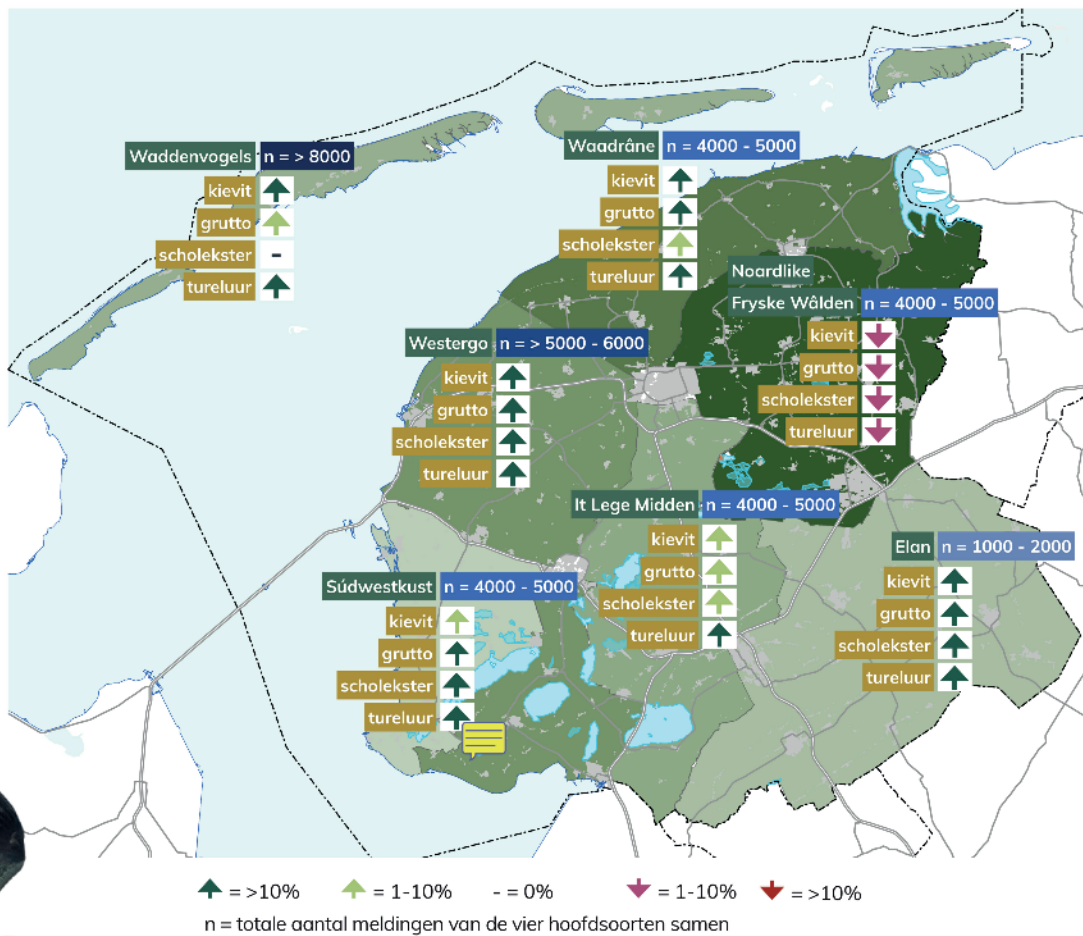

“Wat is er nou mooier dan in alle rust in een landschap aanwezig te mogen zijn waar weidevogels hun eieren uitbroeden en hun jongen groot proberen te krijgen .”

Willem Attema - Workumerwaard

FIGUUR 2: VERGELIJKING VAN MELDINGEN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020 PER REGIO (ALLEEN IN BEIDE JAREN GETELDE OPPERVLAKTES)

Een procentuele vergelijking van de aantallen meldingen in het seizoen 2021 ten opzichte van het seizoen 2020. Voor deze vergelijking zijn de gebieden gebruikt die in beide jaren zijn geteld. Het gaat om zowel agrarische gebieden als natuurgebieden. (bronnen: BFVW en Sovon)

“Bijzondere momenten? Bijvoorbeeld een blauwborst met voer in de snavel, echt een kers op de taart.”

Harm van der Duim - Gorredijk

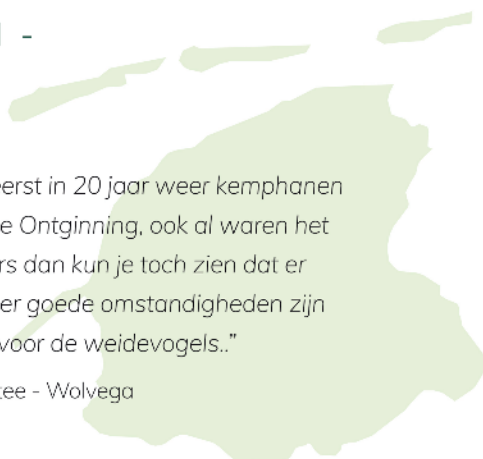
de cijfers

- PROVINCIE FRYSLÂN -

“Voor het eerst in 20 jaar weer kemphanen gezien in de Ontginning, ook al waren het doortrekkers dan kun je toch zien dat er bij deze boer goede omstandigheden zijn gecreëerd voor de weidevogels..”

Jeroen Hofstee - Wolvega

FIGUUR 1: GETELDE AANTALLEN 2021

De totale aantallen van getelde nesten en broedparen per vogelsoort. **Het gaat niet om aantallen vogels of populatiegrootte!**

(bron ANLb en overig: BFVW, bronnen TBO's: Sovon en BFVW)

Totaal	17092
ANLb	7561
Waarvan bij It Fryske Gea	68
Overig*	6977
TBO's	2554
It Fryske Gea	829
Natuurmonumenten	377
Staatsbosbeheer	1348

Totaal	8215
ANLb	4702
Waarvan bij It Fryske Gea	15
Overig*	1518
TBO's	1995
It Fryske Gea	375
Natuurmonumenten	477
Staatsbosbeheer	1143

Totaal	9996
ANLb	5382
Waarvan bij It Fryske Gea	14
Overig*	3423
TBO's	1191
It Fryske Gea	685
Natuurmonumenten	97
Staatsbosbeheer	409

Totaal	6050
ANLb	3210
Waarvan bij It Fryske Gea	23
Overig*	1111
TBO's	1729
It Fryske Gea	629
Natuurmonumenten	281
Staatsbosbeheer	819

* o.a. gangbaar boerenland en particulier natuurbeheer

Getelde hectares per categorie (circa).

Voor de TBO's is voor de hectares uitgegaan van getelde terreinen met een geschikte leefomgeving voor minimaal een van de vier hoofdsoorten.

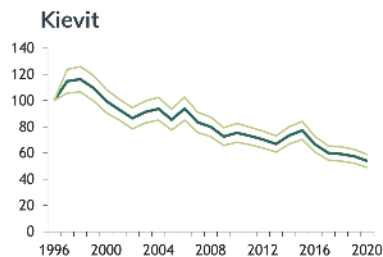
De getelde vogels uit de andere terreinen van de TBO's zijn wel meegenomen in de aantallen vogels hierboven. (Zie voor meer uitleg achterop dit Jaarbericht)

Totaal	144.350
ANLb	21.700
overig*	110.000
TBO's	12.650
It Fryske Gea	6.000
Natuurmonumenten	750
Staatsbosbeheer	5.900

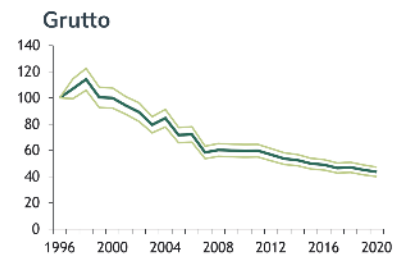

FIGUUR 3: TRENDLIJN VAN 1996 TOT EN MET 2020

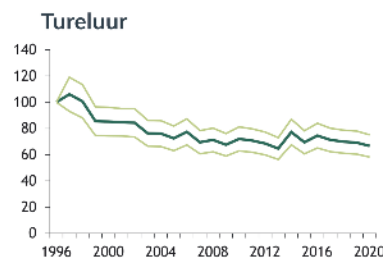
De indexgrafieken van Fryslân van de vier hoofdsoorten van 1996 tot en met 2020, waarbij is gesteld dat het aantal van 1996 voor 100% staat, laten alle een matige jaarlijkse afname zien. (bron: Sovon & CBS)

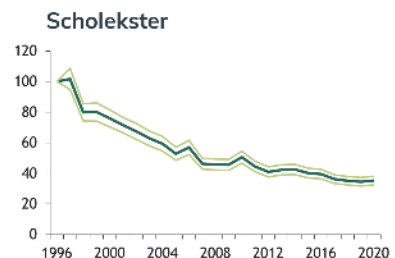
gemiddelde jaarlijkse afname 2,8%

gemiddelde jaarlijkse afname 4,0%

gemiddelde jaarlijkse afname 1,5%

gemiddelde jaarlijkse afname 4,2%

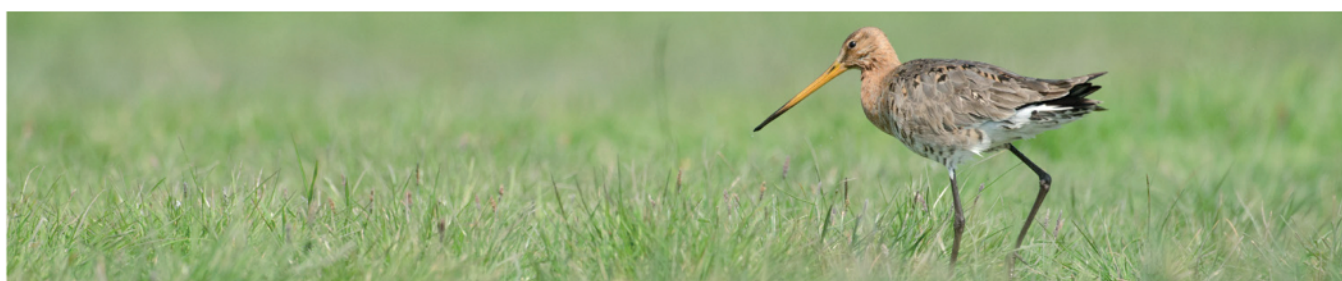
Hollandse zomer fijn voor weidevogels

Voor ons mensen is het de vraag hoe we droge voeten houden als er veel neerslag valt. Weidevogels hebben juist veel profijt van nattigheid en vochtige bodems. In de vorm van plasdrassen, greppelplasdrassen en verhoogde waterpeilen wordt er in de weidevogelgebieden daarom gezorgd voor veel water en vocht. Dit voorjaar bestond zowat heel Fryslân uit plasdrasgebieden door de overtollige regenval van 2021. Ook was hierdoor de grondwaterstand hoger dan in voorgaande droge jaren.

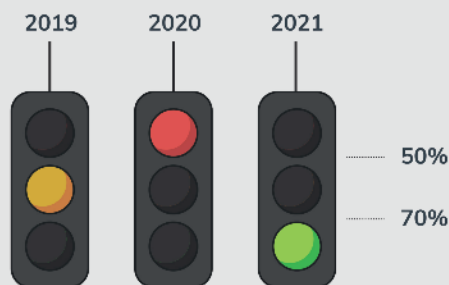
Plasdrassen bestaan uit een afwisseling van ondiepe plekken met een laagje water(=plas) en net drogvallende plekken en randen(=dras). De weidevogels gebruiken de plasdras om te rusten en om naar voedsel te zoeken. Door een hoge grondwaterstand komen wormen en emelten meer naar de oppervlakte zodat ze een makkelijkere prooi zijn voor weidevogels. De vochtige grond zorgt er ook voor dat de weidevogels eenvoudig met hun snavel in de grond kunnen prikken.

Veel vocht in de bodem betekent verder dat deze minder opwarmt, wat dan weer de grasgroei remt. De weidevogelkuikens kunnen makkelijker voedsel vinden in dat kortere gras. Bovendien hoeft er pas later in het seizoen gemaaid te worden. Dit geeft de kuikens meer tijd om op te groeien.

Vliegende predatoren bleven dit jaar hun tol eisen. Grondpredatoren als vos en steenmarter houden echter, net als wij, niet van natte voeten. Dat is een belangrijk bijkomend voordeel van een natte omgeving en een veilig idee voor weidevogelouders.

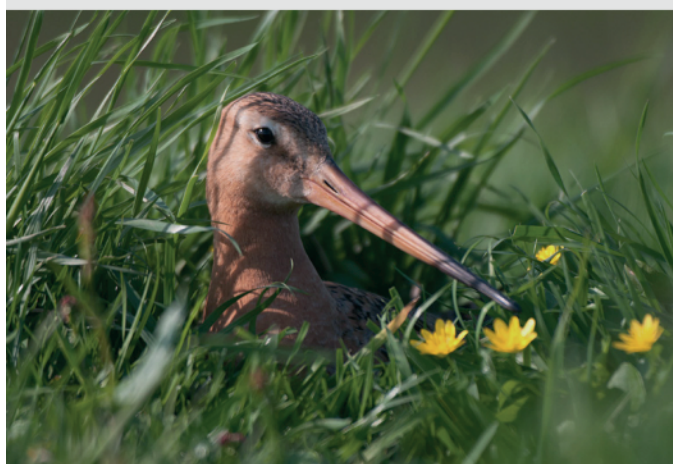

broedsucces

Om het broedsucces van de grutto te kunnen meten, worden er drie zogenaamde alarmtelrondes uitgevoerd. In de periode dat de vogels jongen hebben, wordt geteld hoeveel ouders er alarmeren wanneer er door het veld wordt gelopen. Dat aantal wordt vervolgens gedeeld door het aantal eerder getelde nesten en broedparen. De vrijwilligers ervoeren op veel plaatsen de alarmtelrondes dit jaar als een feest. Niet alleen werden er veel alarmerende oudervogels gezien, ook bijna-vliegvlugge kuikens waren volop aanwezig. **Het bruto territoriaal succes (BTS) kwam dan ook provinciebreed ruimschoots in de categorie 'voldoende' (meer dan 70%) uit.** Dit betekent dat er in 2021 waarschijnlijk genoeg gruttokuikens groot geworden zijn om de populatie in stand te kunnen houden. Voor de oplettende lezer: doordat de sterfte onder de oudervogels volgens onderzoekers toeneemt, wordt op dit moment aangenomen dat een BTS van 65% niet meer voldoende is om de populatie op peil te houden. Daarom begint de categorie 'voldoende' nu pas bij 70%.

Mediterrane sferen in Fryslân

De steltkluut komt als broedvogel hoofdzakelijk voor in Zuid-Europa. Tot grote verwondering van veel tellers, kwam deze exotische schoonheid dit voorjaar in hogere aantallen tot broeden in Fryslân dan we tot nu toe gewend waren. Er zijn zeker 26 broedparen gemeld, soms zijn zelfs ouderparen met kuikens gezien. Niet eerder hebben er zoveel in onze provincie gebroed. De meeste paren kwamen tot broeden op gemaaid rietland of in graslandgebieden met plasdras. Bijna de helft van de broedparen is gespot in het Lauwersmeergebied.

Het eerste broedgeval in Nederland dateert van 1931, sinds 1980 broeden ze hier vrijwel jaarlijks. De aantallen verschillen wel behoorlijk per jaar. Vaak broeden ze in het Deltagebied, maar de laatste jaren ook steeds vaker in het noordoosten van ons land. Topjaar was tot nu toe 2017 met landelijk 51 paren. De topjaren in Nederland vallen steeds samen met perioden van extreme droogte in Zuid-Europa, waardoor sommige steltkluuten richting het noorden zwerven. Ook in 2021 was het kurkdroog rondom de Middellandse Zee. Met het oog op de klimaatverandering valt te verwachten dat we deze soort met zijn bijzonder lange, rode poten vaker als broedvogel in Fryslân gaan tegenkomen.

”

“Een zeer opvallende waarneming was toch wel de aanwezigheid van 5 á 6 broedparen van de steltkluut en het mooie was dat er ook nog kuikens groot zijn gebracht.”

Sytse Jan Wouda - Workum

100% GOED GEVOEL
1% RENDEMENT

Drie generaties aaisikers en nazorgers: Jan, Wietse Jan en Hjalmar Dijkstra.

**INVESTEREN IN WEIDEVOGELS
DOE JE VOOR DE VOLGENDE GENERATIE**

Wilt u echt iets bijzonders nalaten voor uw kind of kleinkind? Investeer dan in een eeuwigdurende obligatie van stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF). Met deze obligatie aan toonder helpt u de weidevogels tot in de verre toekomst. Helemaal als u de obligatie doorgeeft aan uw (klein)kind. Het geld dat u ANF leent, wordt namelijk gebruikt om een stuk weidevogelgrond aan te kopen.

Hiermee investeert u in een Fries maatschappelijk doel en krijgt u jaarlijks 1% rente uitgekeerd.

Voor meer informatie kijk op:

www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl/obligaties

Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân | Labadistendyk 2, 8637 VJ Wiuwert
Tel. (058) 250 43 88 | www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

U kunt een of meerdere certificaten bestellen via de website van Agrarisch Natuurfonds Fryslân:

www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl/obligaties.

Hoe kunt u een obligatielening afsluiten?

OBLIGATIE LENING

Eeuwige duurzame **OBLIGATIE** aan toonder.
Een **INVESTERING** in het Fryske kultuerlandschap en de weidevogels in Fryslân.

€ 500,-
zeux hûndert euro

Deze obligatielening is bewijzende en heeft een jaarlijkse uitkering van 1% rente. Agrarisch Natuurfonds Fryslân kan de lening te allen tijde aflossen.

Naam	E-mail-afdeling
Adres	Datum
Postcode	Plaats
Overplaats	E-mail-afdeling van de Fryske Kultuerlandschap Agrarisch Natuurfonds Fryslân
OBLIGATIENUMMER	Datum
	Plaats

Tafelweg 25 - 8637 WJ Wiuwert - 058 250 43 88 - www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl